

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstoogmerk

Versijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 1.000 fr. per jaar

Postrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

VOOR EEN VERLENGING VAN DE BESCHERMINGSDUUR IN HET AUTEURSRECHT

1. De gewone beschermingsduur.

Art. 2 van de auteurswet van 22 maart 1886 verleent aan alle letterkundige- en kunstwerken een bescherming van 50 jaar na de dood van de auteur. Wanneer het gaat over werken ontstaan in samenwerking, dan begint deze beschermingsduur slechts bij de dood van de langstlevende medewerker (art. 5). De bescherming strekt zich dan overigens uit tot het deel waaraan de vooroverleden medewerker niet medewerkte (¹).

De Belgische wetgever heeft dus het systeem verkozen van de termijnen *post mortem auctoris*, i.pl.v. *post publicationem operis* zoals in sommige landen, b.v. de Verenigde Staten.

Dit systeem biedt grote rechtszekerheid door zijn eenvoud : ten eerste is het altijd gemakkelijker de datum van overlijden van een auteur te kennen, dan de datum van eerste publikatie van een werk. Bovendien bestaat er betwisting over de betekenis die aan de term « publikatie » moet gegeven worden. Wij komen hier verder op terug.

Ten tweede brengt dit systeem mee, dat *alle werken* van een auteur tegelijkertijd in het openbaar domein vallen, t.t.z. de bescherming verliezen (onder voorbehoud weliswaar van de werken die de auteur in samenwerking zou hebben gemaakt met een ander auteur, die hem overleeft).

De wet voorziet slechts één uitzondering : de postume werken worden 50 jaar na de eerste publikatie beschermd (art. 4). Deze bepaling werd ingegeven door billijkheids-overwegingen, en ook om de publikatie van postume werken te bevorderen, in het belang van de gemeenschap en van de cultuur. Zonder deze uitzondering zou de bescherming van een laat ontdekt postuum werk sterk aangetast worden of zelfs totaal onbestaande zijn. Deze uitzonderlijke bescherming geldt tenslotte niet alleen voor de rechthebbenden van de auteur, maar ook voor derden-bezitters van het werk, om hen aan te sporen tot publikatie. Indien deze kosten meebrengt, zullen zij immers door deze bescherming ook vergoeding hiervoor kunnen verwachten.

Wanneer beginnen al deze beschermingstermijnen te lopen ? De wet zegt het niet, en vroeger werd dit betwist. Sedert de wet van 27 juli 1953 echter, mogen de Belgen de bepalingen van de Conventie van Bern invoeren, telkens wanneer deze voordeliger zijn dan de Belgische wet. Wel-

nu, art. 7, al. 6 van de Conventie (tekst van Brussel, 1948) voorziet dat alle termijnen beginnen te lopen vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op dat waarin de gebeurtenis plaatsgreep die de termijnen opende.

2. Verlenging wegens oorlogsredenen.

Na de eerste wereldoorlog heeft de wetgever de beschermingsduur tijdelijk willen verlengen met 10 jaar. De bedoeling was, de auteurs een compensatie te bezorgen voor het gebrek aan exploitatiemogelijkheden gedurende de oorlog en de daaropvolgende jaren. De wet van 25 juni 1921 kent het voordeel van deze verlenging toe aan alle werken, gepubliceerd voor 4 augustus 1924, en nog niet in het openbaar domein gevallen op de datum van afkondiging van de wet, hetzij op 20 augustus 1921.

Gelijkaardige wetten kwamen ook in andere landen tot stand, nl. in Frankrijk en Hongarije. Na de tweede oorlog opnieuw in Frankrijk, en verder in Italië, Noorwegen en Oostenrijk.

In België werd na de tweede wereldoorlog geen nieuwe wetgevende maatregel in deze zin genomen.

De totale beschermingsduur in België bedraagt dus nu 60 jaar voor de werken die voldoen aan de hogervermelde voorwaarden ; later zal de duur geleidelijk weer teruggebracht worden op 50 jaar, voor de werken die aan deze voorwaarden niet meer voldoen.

3. Toepassingsmoeilijkheden.

Hoe eenvoudig de wet van 25 juni 1921 ook schijnt, in feite geeft haar toepassing aanleiding tot heel wat betwistingen.

3.1. Op juridisch vlak.

3.1.1. De vreemdelingen.

De vraag kan worden gesteld of de verlenging door deze wet ingesteld (en door de gelijkaardige buitenlandse wetten) ook geldt ten voordele van de vreemdelingen.

In het internationaal recht is de regel immers de wederkerigheid ; een absoluut gelijkstellen van de vreemdelingen met de eigen staatsburgers is uitzonderlijk. Waaruit kan nu

opgemaakt worden dat er wederkerigheid bestaat? Er worden over deze twistvraag vier standpunten ingenomen ⁽²⁾.

— de verlenging geldt voor de vreemdelingen op grond van art. 7, al. 2 en art. 19 van de Conventie van Bern, in de staten die deze Conventie hebben bekrachtigd.

(Art. 7, al. 2 van de Conventie bepaalt dat indien de beschermingsduur in een staat langer is dan 50 jaar, deze duur moet worden toegepast op de vreemdelingen, voor zover hij de duur niet overtreft van het land van oorsprong van het werk.

Art. 19 bepaalt dat de Conventie niet belet dat de nationale wetten van de staten kunnen ingeroepen worden, als zij gunstiger zijn.)

— de verlenging geldt slechts voor de vreemdelingen indien er terzake bilaterale verdragen werden afgesloten.

— de verlenging geldt voor de vreemdelingen op grond van het algemeen assimilatieprincipe.

— de verlenging geldt indien er wederkerigheid is, die kan vastgesteld worden langs diplomatieke weg of door de rechter.

De derde stelling kan eigenlijk alleen in Frankrijk verdedigd worden. Maar enkele jaren geleden zag dit land zich toch ook verplicht retorsiemaatregelen te treffen tegen de staten die de vreemdelingen helemaal niet beschermen, zoals de USSR ⁽³⁾.

De meeste staten hebben, misschien alleen al uit voorzichtigheid, de tweede stelling verkozen en hebben verdragen afgesloten.

Zo bestaan er verdragen tussen:

Italië en Griekenland, Joegoslavië, Frankrijk, Noorwegen, Spanje;

Frankrijk en Italië, Noorwegen en Spanje;

Noorwegen en Frankrijk, Italië, Spanje, Oostenrijk, Brazilië.

België heeft echter nooit een dergelijk verdrag gesloten.

Steller dezes heeft altijd de vierde stelling verdedigd, met dien verstande dat het de rechter is die de wederkerigheid kan vaststellen. Deze opvatting schijnt het meest in overeenstemming te zijn met de geest van art. 38 van de auteurswet, dat bepaalt dat de vreemdelingen van de Belgische beschermingsduur genieten; maar dat de beschermingsduur van hun eigen land moet toegepast worden indien deze korter is.

Het Hof van Brussel heeft nu onlangs een zaak op te lossen gekregen waarin de toepasselijkheid op de vreemdelingen van de verlengde beschermingsduur betwist werd ⁽⁴⁾. Alhoewel het Hof zich niet expliciet uitspreekt, schijnt het toch de eerste stelling te aanvaarden, want in de motivering worden de art. 7, al. 2 en 19 van de Conventie van Bern aangehaald.

3.1.2. Het begrip « publikatie ».

Vermits de wet van 25 juni 1921 de voordelen van de verlengde beschermingsduur slechts toekent aan de voor 4 augustus 1924 gepubliceerde werken, volstaat het niet meer de datum van overlijden van de auteur te kennen om de beschermingsduur te kunnen bepalen, maar speelt ook de datum van publikatie een rol.

Nog afgezien van de praktische moeilijkheden om deze datum te kennen, waar wij verder op terugkomen, stelt zich al dadelijk de vraag: wat is publikatie?

In het internationaal recht vinden wij een eerste definitie in art. 4, al. 4 van de *Conventie van Bern*. Gepubliceerde werken, zegt dit artikel, zijn de uitgegeven werken, hoe ook de wijze van vervaardigen van de exemplaren is. Deze exemplaren moeten bovendien in een « voldoende aantal » ter beschikking van het publiek gesteld worden (tekst van Brussel, 1948). M.a.w., de Conventie definieert de publikatie door de uitgave, er schijnbaar van uitgaand dat dit begrip vaststaat. Traditioneel werd aan het begrip « uitgave » de betekenis van « grafische uitgave » gegeven, d.w.z. door middel van de boekdrukkunst. De moderne

techniek heeft echter andere middelen ter beschikking gesteld: de mechanische, zoals de grammofoonplaat, later de klankband; en de optische, zoals de foto en de film. Moeten die reproductievormen ook nog als « uitgaven » beschouwd worden? Dit komt logisch voor en de rechtspraak is dan ook vrij snel die weg opgegaan ⁽⁵⁾.

Maar de moeizame besprekingen op de Conferentie te Brussel, in 1948, ter gelegenheid van de herziening van de Conventie van Bern, tonen aan dat deze logica toch nog niet tot alle geesten was doorgedrongen ⁽⁶⁾. Langzamerhand schijnt deze opvatting echter wel algemeen aanvaard te worden, zowel door de rechtsleer ⁽⁷⁾ als door de recente wetgevingen ⁽⁸⁾.

Het « voldoende aantal » exemplaren moet beschouwd worden in verband met de soort uitgave waarover het gaat; voor boeken en grammofoonplaten zal dat vrij belangrijk moeten zijn, maar voor films wordt aangenomen dat enkele tientallen kopies volstaan om het werk, naar de eisen van de Conventie, ter beschikking van het publiek te stellen. Het realiseren van een enkele reproductie, b.v. door een radiozendorganisatie om een uitgesteld relais te kunnen verrichten, is dan ook geen uitgave ⁽⁹⁾.

De Conventie vervolledigt de definitie door nog voorbeelden te geven van wat een uitgave *niet* is: de uit- of de opvoering, de vertoning, de voordracht, de radiouitzending, de tentoonstelling van een beeldend kunstwerk en het optrekken van een bouwwerk.

Een tweede definitie is te vinden in de *Universele Conventie*, of Conventie van Genève, in art. VI. Deze definitie is enger: de publikatie is hier een reproductie in een materiële vorm; de exemplaren die ter beschikking van het publiek worden gesteld moeten kunnen gelezen worden of er moet visueel kennis van genomen kunnen worden. Deze definitie sluit dus alle loutere klankreproducties uit, zoals de grammofoonplaat, de klankband, etc.

Het *Belgisch recht* tenslotte is het ruimst van opvatting, en beschouwt als publikatie niet alleen de uitgave maar alle vormen van bekendmaking aan het publiek, dus ook de uit- en opvoeringen, vertoningen, voordrachten, etc. Dit kan reeds afgeleid worden uit art. 4 van de auteurswet. De rechtsleer twijfelt er niet aan ⁽¹⁰⁾.

Zo staan wij dus met drie verschillende definities. Welke moet nu toegepast worden?

Op de in België gepubliceerde werken moet de Belgische, ruime definitie toegepast worden. Dat was de wil van de wetgever, zoals wij die lezen, in tegenstelling tot Van Isacker ⁽¹¹⁾ in het verslag aan de Kamer ⁽²⁾.

Geldt dat echter ook voor de door vreemdelingen in België gepubliceerde werken? Op de werken die gepubliceerd werden in staten, die de Conventie van Bern bekrachtigden, moet waarschijnlijk de definitie van de Conventie worden toegepast.

Dan blijven nog de werken gepubliceerd in andere staten.

Al deze vragen zijn bijzonder delicaat en zullen ongetwijfeld te gelegener tijd tot betwisting aanleiding geven.

Er blijft dan nog een laatste moeilijkheid, nl. betreffende de *beeldende kunstwerken*. Wanneer de definitie van de Conventie van Bern wordt aangehouden, zal het bijna nooit voorkomen dat een beeldend kunstwerk als zijnde gepubliceerd kan beschouwd worden. Het aantal werken waarvan reproducties worden gemaakt is immers, in verhouding, uiterst klein.

De grote meerderheid van deze werken zou dus niet in aanmerking komen om van het voordeel van de wet van 25 juni 1921 te kunnen genieten.

Zelfs de Belgische definitie brengt nog problemen mee. Hier wordt de expositie als een publikatie beschouwd ⁽¹²⁾. Maar wat is nu juist een expositie? Is hiervoor een openbaar lokaal vereist? Volstaat een expositie in het atelier van de kunstenaar? Hoe lang moet de expositie duren? Weer liggen talrijke betwistingen in het verschiet.

3.2. Op praktisch vlak.

Het grote probleem dat zich hier stelt is het kennen van de juiste datum van de eerste publikatie. Hier wrekt zich bijzonder de dubbelzinnigheid van het gekozen systeem. In landen, waar de beschermingsduur altijd *post publicationem operis* berekend wordt, bestaan dan ook de instrumenten die nodig zijn om die publikatie afdoende te bewijzen. Er wordt een depot ingericht, er bestaat een vorm van registratie, etc. In België niets van dat alles.

De ervaring leert, dat de meeste uitgaven na verloop van jaren totaal verdwijnen, indien zij niet in zekere mate de belangstelling hebben gaande gemaakt waardoor zij in de bibliotheken, archieven, etc. zouden zijn terecht gekomen. Sedert 1965 kennen wij nu wel het verplicht depot bij de Koninklijke Bibliotheek, maar tussen 1921 en 1965 werd de officiële bewaring van de uitgaven helemaal niet georganiseerd.

Erger is het nog gesteld met de uitvoeringen, opvoeringen, voordrachten, radio-uitzendingen, exposities, etc. Van deze uiteraard voorbijgaande manifestaties blijft meestal reeds na enkele dagen of weken geen spoor meer over. Waar worden programma's, aankondigingen, catalogi, e.d. bewaard?

Het grote nadeel van de wet van 25 juni 1921 ligt erin, wij hebben er al hoger op gewezen, dat nu alle werken van dezelfde auteur niet langer meer hetzelfde lot volgen. Naargelang hun datum van publikatie zullen zij hetzij 50, hetzij 60 jaar na de dood van de auteur beschermd blijven.

Van het oeuvre van ieder auteur, die voor en na 4 augustus 1924 gepubliceerd heeft, moet a.h.w. een inventaris opgemaakt worden. Deze moeilijkheid zal zich bovendien gedurende zeer lange tijd voordoen.

Nemen wij b.v. een auteur, die nog enkele werken publiceerde na 4 augustus 1924, maar toch nog in dat jaar overleed. Zijn laatste werken zullen tot het openbaar domein behoren op 1 januari 1975.

Nemen wij nu een auteur, geboren in 1900, die zijn eerste werken voor 4 augustus 1924 publiceerde. Laten we veronderstellen dat die auteur in 1975 overlijdt. Zijn eerste werken zullen dan tot 31 december 2035 beschermd blijven. Deze voorbeelden zijn nog geen extremen.

De aangehaalde moeilijkheden zullen zich alles bij elkaar wel gedurende driekwart eeuw voordoen.

4. De oplossing: verlenging van de gewone beschermingsduur.

Om alle hiervoor uiteengezette moeilijkheden uit de weg te gaan, zonder het voordeel van de verlenging van de beschermingsduur te verliezen, bestaat er een eenvoudig middel: de normale beschermingsduur, voorzien in de auteurswet van 22 maart 1886, te verlengen. De wet van 25 juni 1921 kan dan gewoon afgeschaft worden.

Alle voordelen van een berekening van de beschermingsduur *post mortem auctoris* zouden dan weer onverminderd gelden. Natuurlijk is het zo, dat de gevolgen van deze maatregel verder strekken dan deze van de wet van 25 juni 1921, die in principe eens een einde moesten kennen. Maar het komt ons voor dat het de moeite loont om de bijna onoverkomelijke problemen te vermijden die ons anders binnen enkele jaren te wachten staan. Bovendien zijn er nog andere redenen die pleiten voor een algemene verlenging van de beschermingsduur.

5. Andere redenen voor een verlenging van de beschermingsduur.

Het auteursrecht is altijd al een delicate evenwichtstoestand geweest tussen de rechten van de enkeling (de auteur) en de gemeenschap (het publiek).

Het recht van de auteur om meester te zijn over de

schepping van zijn geest wordt beperkt door het recht van de gemeenschap om toegang te hebben tot de cultuur. Op een zeer treffende manier wordt dit evenwicht onder woorden gebracht in art. 27 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens ⁽¹⁴⁾.

De rechten van de auteur zijn dan ook niet absoluut en worden op verschillende manieren beperkt (vnl. met het oog op onderwijs, wetenschap en informatie, cfr. de art. 10, 11, 13, 14, 20 en 21bis van de auteurswet). De sterkste beperking is echter ongetwijfeld de beperking in de tijd.

Zonder hier te willen ingaan op de vraag of het auteursrecht nu al dan niet een eigendomsrecht is, lijdt het toch geen twijfel dat vergeleken bij de eigenaar van andere goederen, de auteur zich in een sterk benadeelde toestand bevindt. Andere goederen kunnen aan erfgenamen en andere rechthebbenden overgelaten worden, in principe tot in het oneindige, in praktijk tot bij het tenietgaan van de zaak. De erfgenamen en rechthebbenden van de auteur verkrijgen slechts een recht dat na verloop van tijd uitdooft.

Maar de vraag kan gesteld worden of de beperking van het auteursrecht in de tijd eigenlijk wel is ingegeven door het belang van de gemeenschap, zoals veelal wordt beweerd, en of die gemeenschap er ook daadwerkelijk baat bij vindt.

Een weigering van de auteur of zijn rechthebbenden om van een werk kennis te laten nemen behoort tot de grote uitzonderingen. Het enige verschil, wanneer een werk in het openbaar domein valt, zou dan kunnen gelegen zijn in het feit dat de rechthebbenden van de auteur geen vergoeding meer kunnen opeisen. Maar in de praktijk moeten we vaststellen dat een boek of een grammofoonplaat met een vrij werk niet goedkoper is dan een boek of grammofoonplaat met een beschermd werk. Wanneer een schouwburg een vrij werk ten tonele voert, worden de plaatsen niet goedkoper. In werkelijkheid geniet de gemeenschap dus niet van het openbaar domein. Het zijn de tussenpersonen, schouwburgdirecteuren, concertinrichters, uitgevers en platenfabrikanten die aan een vrij werk alleen wat meer winst maken.

Langs de andere kant heeft de Sanctis er al op gewezen ⁽¹⁵⁾ dat de beperkte duur van het auteursrecht op historische omstandigheden berust, die nu allang verdwenen zijn, nl. het verlenen van privileges die slechts van kracht werden na het vervullen van welbepaalde formaliteiten. Met de moderne conceptie van het auteursrecht zou eigenlijk, strikt genomen, een eeuwigdurende bescherming moeten overeenkomen. Maar hier staan dan weer praktische bezwaren in de weg, die deze oplossing utopisch maken, nl. de onmogelijkheid, in de meeste gevallen, om na drie of vier generaties nog de rechthebbenden van een auteur te kunnen identificeren om de vereiste toelatings te bekomen. Wat er ook van zij, het komt billijk voor dat het auteursrecht de auteur ongeveer twee generaties lang zou overleven.

De verlenging van de levensduur, die zich vooral sedert het begin van deze eeuw sterk heeft doorgezet, brengt echter mee dat een beschermingsduur van 50 jaar daarvoor onvoldoende begint te worden. Meer en meer doen gevallen zich voor van het in het openbaar domein vallen van werken nog tijdens het leven van de kinderen van de auteur.

Een verlenging van de beschermingsduur moet o.i. dan ook overwogen worden. Door incorporatie van de verlenging, voorzien door de wet van 25 juni 1921, in de normale beschermingsduur zou deze op 60 jaar gebracht worden. Dit komt ons evenwel nog als onvoldoende voor en zo zouden wij tenslotte een beschermingsduur van 70 jaar willen voorstellen. Dit is overigens de duur die bepaald wordt door de nieuwe Duitse auteurswet van 9 september 1965.

Deze wens leeft al lang zeer sterk in het milieu van de

auteurs⁽¹⁶⁾. Enkele jaren geleden nam de Italiaanse auteursvereniging SIAE het initiatief van een beroep op de Raad van Europa om het probleem ter studie te nemen⁽¹⁷⁾. De Conferentie van Stockholm, die in 1967 overging tot de herziening van de Conventie van Bern, alhoewel zij een tekst opstelde die in 't algemeen voor de auteurs minder gunstig was dan de vorige, heeft het toch nodig geoordeeld om in een resolutie de wens uit te drukken dat de regeringen onderhandelingen zouden voeren om tot een multilateraal verdrag te komen waarbij de beschermingsduur algemeen verlengd zou worden⁽¹⁸⁾. De Verenigde Staten bereiden sedert lang een herziening van hun wetgeving voor. Bij die gelegenheid zou o.m. ook de beschermingsduur gevoelig verlengd worden. Nu bedraagt hij 2 x 28 jaar *post publicationem operis*. Volgens het voorstel zou hij op 76 jaar gebracht worden, nl. 28 + 48⁽¹⁹⁾.

Wat meer bepaald ons land betreft moet tenslotte nog gedacht worden aan de te verwachten repercussies van de Gemeenschappelijke Markt. Altijd al hebben de Belgische auteurs, vnl. de componisten, getracht uitgevers te vinden in het buitenland, meer bepaald Frankrijk en Duitsland, omdat de aldaar gevestigde uitgevers over grotere verspreidingsmogelijkheden beschikken. De Gemeenschappelijke Markt, door het bevorderen van de vrije vestiging en het personenverkeer, zal tot gevolg hebben dat deze betrekkingen nog uitbreiding zullen nemen, door het oprichten, in België, van filialen van deze buitenlandse uitgevers.

Wanneer nu deze uitgevers, door het toepassen van een systematische eerste publikatie in hun land van herkomst, de auteurs nog het bijkomend voordeel kunnen bieden dat hun werken langer beschermd zullen blijven (weliswaar niet in België, maar wel in het land van eerste publikatie en in de landen met een even lange, of langere beschermingsduur) dan valt te vrezen dat de Belgische uitgeverijen in een moeilijk houdbare positie zullen gedrongen worden.

6. Besluit.

Ons besluit kan kort zijn. Wij menen te hebben aangetoond dat de toepassing van de wet van 25 juni 1921 grote moeilijkheden gaat meebrengen, die zich binnen enkele jaren zullen gaan manifesteren en die meer dan een halve eeuw zullen duren. Door deze wet te vervangen door een overeenkomstige aanpassing van de art. 2, 4 en 5 van de

auteurswet van 22 maart 1886, worden deze moeilijkheden vermeden en brengt men tegelijkertijd de beschermingsduur meer in overeenstemming met de hedendaagse omstandigheden.

Van de gelegenheid kan worden gebruik gemaakt om bij deze nieuwe bepaling van de beschermingsduur rekening te houden met nog andere factoren. Tenslotte zal dan een nieuwe verlenging, om zo tot 70 jaar *post mortem auctoris* te komen, volledig te verdedigen blijken te zijn.

Jan CORBET,

Buitengewoon docent aan de V.U.B.

(1) Rechtbank Luik, 20 januari 1927, III, 149.

(2) Cfr. Masouyé « *Les prorogations de guerre* » in *Revue Internationale du Droit d'Auteur*, III, IV, IX, XV en XX.

(3) Wet van 8 juli 1964.

(4) Brussel, 10 maart 1970, R.W. 1970-'71, kol. 511 met noot Corbet.

(5) Voor de grammofoonplaat: Cass. Fr., 10 november 1930, D.P. 1931, 1, 29 met noot Nast; voor de film: Parijs, 27 februari 1918, S. 1918-'19, 1, 96.

(6) *Documents de la Conférence réunie à Bruxelles, rapport général*, p. 96; en artikelsgewijze bespreking, p. 170-177.

(7) Desbois « *Le droit d'auteur en France* », p. 262-268; Recht « *Le droit d'auteur en Belgique* », p. 44.

(8) Franse wet van 11 maart 1957, art. 28; Duitse wet van 9 september 1965, art. 6.

(9) Plaisant « *Propriété littéraire et artistique* », fas. 23, p. 24.

(10) Recht, op. cit., p. 40.

(11) Van Isacker « *De exploitatierechten van de auteur* », 98.

(12) *Documents parlementaires, Chambre*, 1920-'21, n° 96.

(13) Zie verwijzing (10).

(14) 1) Ieder persoon heeft het recht om vrij deel te nemen aan het culturele leven van de gemeenschap, om te genieten van de kunst en om deel te nemen aan de wetenschappelijke vooruitgang en de weldaden die er uit voortvloeien.
2) Iedereen heeft recht op bescherming van de morele en materiële belangen die voortvloeien uit iedere wetenschappelijke, letterkundige of artistieke productie waarvan hij de auteur is.

(15) De Sanctis « *Considerazioni sulla durata del diritto di autore* », *Revue Internationale du Droit d'Auteur*, V.

(16) Cfr. Masouyé « *Vers une prolongation de la durée générale de protection* » in *Revue Internationale du Droit d'Auteur*, XXIV.

(17) « *La durata del diritto di autore nel quadro dell' integrazione europea* », Roma, 1962.

(18) *Documents de la Conférence de Stockholm*, V, document S/296.

(19) *Report of the Register of Copyrights*, chapter V, p. 45.

TELEVISIEDISTRIBUTIE EN AUTEURSRECHT

1. — Een « centraal antenne systeem » of televisiedistributie kan beschreven worden als een systeem waardoor televisiesignalen opgevangen worden op een centrale antenne om, na versterking, per draad of kabel te worden geleid naar het toestel van de particulier die het systeem heeft onderschreven⁽¹⁾. Deze laatste betaalt aan de exploitant van het systeem benevens een initiale aansluitingsvergoeding een periodieke bijdrage als vergoeding voor het gebruik van de CAS diensten⁽²⁾. Een dergelijk systeem ontwikkelde zich in Amerika in de vijftiger jaren en werd er gebruikt om televisie beschikbaar te maken in afgelegen, bergachtige of dunbevolkte streken waar het onmogelijk of oneconomisch bleek de klassieke zenders te gebruiken⁽³⁾. Sindsdien kende het systeem, CATV (Community Antenna Television System) of « cable television » genaamd een reusachtige ontwikkeling en wordt het thans in stedelijke centra gebruikt naast en in concurrentie met de bestaande zenders. Omwille van zijn betere antenne en omwille van zijn van storingen gevrijwaarde kabeltrans-

missie biedt CATV immers het dubbele voordeel van vernieuwvuldiging van het aantal programmas en van verbeterde beeldkwaliteit. Vermeld weze dat het tot de technische mogelijkheden van televisiedistributie behoort programmas te verspreiden die niet opgevangen worden door een centrale antenne maar die onmiddellijk op het kabelnet worden gezet (de zgn. « cable-originated programs »).

Begrijpelijkerwijze was CATV in de Verenigde Staten oorzaak van heel wat problemen voor de Federal Communications Commission (F.C.C.), die krachtens de Federal Communications Act van 1934 ondermeer belast is met het toekennen van licenties voor het gebruik van het radiospectrum en daaraan uitgebreide bevoegdheden ontleent in verband met het toezicht op een efficiënte radio- en televisiebedeling⁽⁴⁾.

Voor al echter de vraag of de activiteit van CATV niet als inbreukmakend op de op de aldus verspreide programma's bestaande auteursrechten moest beschouwd worden was oorzaak van heel wat beroering in de recht-

spraak, zodat terecht van een «CATV - battle» gesproken wordt ⁽⁵⁾.

Thans zijn ook in verscheidene Europese landen televisiedistributiesystemen werkzaam ⁽⁶⁾. Het probleem van auteursrecht dat ook hier door CAS wordt gesteld wordt, zoals zal blijken, op verschillende wijze beantwoord.

In sommige landen stelt zich daarbij ook het probleem van bescherming van uitvoerende kunstenaars en van televisieomroeporganisaties, namelijk in verband met de vrijwaring van hun zgn. «verwante rechten» ⁽⁷⁾. Nieuwe wetgevingen zowel op nationaal als internationaal vlak kwamen tegemoet aan de nieuwe problemen van een vooruitgeschreden technologie ⁽⁸⁾. Gelet op het feit dat televisiedistributiesystemen of gemeenschappelijke antennes overal als paddenstoelen uit de grond rijzen, moge het nuttig wezen een vergelijkend overzicht te geven van het recht terzake in enkele Europese landen tegen de achtergrond van de Amerikaanse ervaring op dat gebied.

1. De «CATV-battle» in de Verenigde Staten ⁽⁹⁾.

2. — Ofschoon de activiteit van CATV aanvankelijk beperkt bleef tot de verspreiding van de uitzendingen van de bestaande stations en deze laatste daarin enkel een voor hen voordelige uitbreiding van hun kijkerspubliek konden zien ⁽¹⁰⁾, bestond in de betrokken middens toch de vrees dat CATV later door middel van «cable-originated programs» de bestaande stations rechtstreeks concurrentie zou aandoen en deze wegens betere beeldkwaliteit zou overvleugelen. Bovendien was voor de kleine, lokale zendstations de concurrentie reeds onmiddellijk voelbaar toen CATV begon de programma's van de Nationale «Networks» op te vangen en te verspreiden en aldus onafhankelijk van de kleine stations eenzelfde programma als deze kon bieden. Aldus immers leden de lokale zendstations een substantieel verlies van hun publiek ten voordele van de verder afgelegene zendstations.

Precies daarom ook zagen de houders van auteursrechten in CATV een mogelijke vermindering van lokale markten voor hun programma's ⁽¹¹⁾.

3. — CATV werd dan ook van verscheidene kanten onder vuur genomen.

Een eerste faze speelde zich af in de lagere federale rechtbanken waar CATV aangevallen werd op grond van het recht van onrechtmatige mededinging en meer bepaald op grond van de zgn. «misappropriation - doctrine» zoals deze werd neergelegd in de beroemde uitspraak van de Supreme Court in «International News Service v. Associated Press» ⁽¹²⁾. Volgens deze inmiddels voorbijgestreefde leer is het een daad van onrechtmatige mededinging te profiteren van andermans «business - organization» om er de vruchten van te plukken en winst te maken zonder er de vereiste inspanning voor te doen, kortom te maaien waar men niet heeft gezaaid.

Deze aanval op CATV mocht evenwel niet slagen. In «Intermountain Broadcasting & Television Corporation v. Idaho Microwave Inc.» ⁽¹³⁾ werd deze eis afgewezen omdat de voormelde uitspraak «International News Service v. Associated Press» als niet toepasselijk werd beschouwd ⁽¹⁴⁾. Belangrijker evenwel is de uitspraak die door het federaal hof van beroep voor de negende Circuit werd geveld in «Cable Vision Inc. v. K.U.T.V. Inc.» ⁽¹⁵⁾.

Het hof oordeelde dat de gevraagde bescherming in feite neerkwam op de bescherming die door het auteursrecht wordt gegeven en dat derhalve, wegens de zgn. «federal preemption doctrine» enkel nog bescherming kon gezocht worden in de federale «Copyright Act» van 1909 en niet in de Common Law der deelstaten inzake onrechtmatige mededinging. Inderdaad, overeenkomstig deze «federal preemption doctrine» zoals neergelegd in de ophefmakende Supreme Court uitspraken in «Sears, Ro-

bruck & Co v. Stiffel Co» ⁽¹⁶⁾ en «Compco Corp. v. Day Light Brite Lighting Inc.» ⁽¹⁷⁾ strekt de suprematie van het federaal recht over het recht der deelstaten, als neergelegd in Artikel 3 van de Constitutie, ertoe dat wanneer een materie tot het domein van het federaal recht behoort, ze ipso facto totaal onttrokken wordt aan het domein van het zgn. «state - common law». Konkreet betekende dat hier dat omwille van het bestaan van de federale «Copyright - Act» de bescherming van het auteursrecht tot het exclusieve domein van het federaal recht behoorde en dat een bepaling van de «state common - law» inzake onrechtmatige mededinging die er zou toe strekken een vergelijkbare bescherming in het leven te roepen ongeldig was als zijnde strijdig met de «Supremacy clause» van de Grondwet ⁽¹⁸⁾. Waar volgens de federale Copyright - Act geen auteursrechtelijke bescherming mogelijk was kon geen bescherming die een met auteursrecht vergelijkbaar resultaat zou opleveren worden nagestreefd op grond van een common law theorie inzake onrechtmatige mededinging.

4. — Aldus werd de vraag gesteld of het zonder toestemming opvangen en via CATV verspreiden van programma's geen inbreuk maakte op de op deze programma's bestaande auteursrechten. In «United Artists Television Inc. v. Fortnightly Corp.» ⁽¹⁹⁾ besloot de District Court in de staat New-York dat de activiteit van de CATV-zender als een «performance» of opvoering diende beschouwd te worden welke overeenkomstig § 1 van de Copyright Act tot het exclusief recht van de houder van het «Copyright» behoort. De rechtbank zocht het criterium daarvoor in een analyse van het elektronisch proces dat in een CATV systeem wordt aangewend: het ging hier namelijk om een duplicatie van signalen en daaruit bleek, aldus de rechtbank, dat het hier om een inbreukmakende «opvoering» ging. De stelling van de verweerder was geweest dat alleen de uitzending in het televisiestation als een «performance» in de zin van de wet kon beschouwd worden en dat CATV niet meer was dan een, weliswaar ingewikkelde, private antenne vergelijkbaar met de gemeenschappelijke antenne op een flatgebouw.

Tegen deze uitspraak werd grondige kritiek uitgebracht. Er werd op gewezen dat het criterium van louter technologische aard waarop de rechtbank zich steunde gemakkelijk omzeilbaar en zwak gefundeerd was voor een beslissing met aanzienlijke socio-economische implicaties ⁽²⁰⁾. Ook werden diverse argumenten aangevoerd op grond van economische overwegingen en op grond van de fundamentele beginselen van de Federal Communications Act van 1934 - ⁽²¹⁾. Zo werd het «double - payment» argument geformuleerd volgens hetwelk de houders van het auteursrecht tweemaal worden betaald voor één en dezelfde gebeurtenis: éénmaal bij de televisieuitzending en een tweede maal bij de ontvangst ervan op de centrale antenne. Verder werd aangevoerd dat in strijd met de grondbeginselen van de Federal Communications Act van 1934, volgens dewelke radio en televisie in principe kosteloos moeten zijn, de door de CATV systemen betaalde auteursrechten voor de televisiekijkers een additionele kost betekenen die wegens de inelasticiteit van de vraag toch door hen zou betaald worden ⁽²²⁾. Er werd op gewezen dat het opleggen van Copyright aansprakelijkheid van de CATV uitbaters tegenover de houders van het auteursrecht aan deze laatste de macht zou geven de territoriale uitgestrektheid van de lokale radio en televisiezones te bepalen. Dit nu is in strijd met de uitsluitende bevoegdheid van de Federal Communications Commission die erin bestaat de zones van verschillende zendstations af te bakenen ⁽²³⁾.

Tenslotte bestond ook de vrees dat de houders van auteursrechten aldus controle zouden verwerven over de thans nog klein- dimensionele televisiedistributie industrie

wat alweer de ongewenste concentratie in de communicatie industrie zou gaan bevorderen ⁽²⁴⁾.

5. — Het baarde dan ook geen verwondering wanneer in 1968 de Supreme Court de beslissing van het Hof van Beroep vernietigde en de tegenovergestelde opvatting aannam in « *Fortnightly Corp. v. United Artists* » ⁽²⁵⁾. Het hoge hof sloot zich in zijn « *opinion* » eigenlijk aan bij de stelling van de verweerder in eerste aanleg volgens dewelke de activiteit van CATV functioneel tot het opvangen van televisiesignalen behoort en niet tot het uitzenden ervan: « *Essentially, a CATV system no more enhances the viewer's capacity to receive the broadcaster's signals: it provides a well located antenna with an efficient connection to the viewer's television set (...). The function of CATV systems has little in common with the function of broadcasters. CATV systems do not in fact broadcast or rebroadcast. Broadcasters select the programs to be viewed: CATV systems simply carry, without editing, whatever programs they receive. Broadcasters procure programs and propagate them to the public; CATV systems receive programs that have been released to the public and carry them by private channels to additional viewers. We hold that CATV operators, like viewers and unlike broadcasters do not perform the programs that they receive and carry* » ⁽²⁶⁾. Het hof steunt zijn beslissing dus op een — het weze toegegeven — ietwat vage functionele test. Aangezien CATV enkel tot functie heeft de beeldontvangst te bevorderen kan het onmogelijk beschouwd worden als een « *performance* » in de zin van de wet.

Ditmaal was het evenwel de Federal Communications Commission die tegen deze uitspraak reageerde. Op grond van zijn regulatorische bevoegdheid tot ordening van de radio en televisie industrie vaardigde de F.C.C. een stel regelen uit waardoor de Supreme Court uitspraak grotendeels werd ontkracht. Zo werd aan CATV uitbaters de verplichting opgelegd een algemene toestemming van de F.C.C. en een bijzondere toelating tot verspreiding vanwege het betrokken zendstation te bekomen althans indien het gaat om verafgelegen (normaliter niet bereikbare) zenders ⁽²⁷⁾.

6. — Zoals door Justice Fortas in zijn « *dissenting opinion* » in « *Fortnightly Corp. v. United Artists Inc.* » wordt gesuggereerd ⁽²⁸⁾, behoort het hier gestelde probleem eigenlijk door de wetgever opgelost te worden gegeven het feit dat de oude uit 1909 daterende tekst al te vaag is om enige richtlijnen te kunnen bieden en ook dat het hier gaat om een fundamentele optie van communicatiepolitiek die niet door de rechtbanken kan opgelost worden. Dit is dan ook wat gebeurd is nu het probleem naar aanleiding van de herziening van de wetgeving op het auteursrecht bij het Congres aanhangig werd gemaakt ⁽²⁹⁾.

In het wetsontwerp wordt thans niet meer een technisch of een functioneel criterium gehanteerd maar een veelheid van situaties wordt aangeduid waarin aanleiding bestaat tot het heffen van het auteursrecht ⁽³⁰⁾.

Overeenkomstig § 111, b van het wetsontwerp zal een secundaire uitzending ⁽³¹⁾ beschouwd worden inbreuk te maken op het auteursrecht dat op het aldus verspreide programma bestaat 1) indien de inhoud van het overgenomen programma in enigerlei opzicht gewijzigd wordt; 2) indien de secundaire uitzender naast de overgenomen uitzendingen ook eigen programma's voor hetzelfde publiek uitzendt; 3) indien de secundaire uitzender een vergoeding oplegt voor bepaalde programma's aan het publiek aan wie ook de secundaire uitzending is gericht; 4) indien de oorspronkelijke uitzending enkel voor een beperkt publiek was bedoeld; 5) indien de secundaire uitzending geheel of gedeeltelijk gericht is op een gebied dat normaal niet door de oorspronkelijke uitzending wordt bereikt maar reeds op een andere wijze wordt bediend; 6) indien de secundaire uitzending geheel of gedeeltelijk

gericht is op een gebied dat normaal niet bereikt wordt door de oorspronkelijke zender en waarvoor een andere instantie het exclusief recht tot verder verspreiding heeft bekomen.

Men zal bemerken dat deze regeling niet alleen CATV maar ook andere vormen van secundaire uitzending op het oog heeft zoals relayering.

Naar verluidt gaf het CATV probleem aanleiding tot heel wat meningsverschillen in het Congres en is § 111 oorzaak van een aanzienlijke vertraging van de behandeling van het ontwerp.

II. Televisiedistributie en auteursrecht in Europa.

7. — In de loop van de zestiger jaren heeft de televisiedistributie in Europa ingang gevonden ⁽³²⁾. Uit wat voorafgaat moge voldoende blijken dat televisiedistributie een nogal belangrijke aantasting kan betekenen van de belangen van de auteurs. Daarvoor is inmiddels hetzij langs empirische, hetzij langs wetgevende, hetzij langs jurisprudentiële weg een oplossing gevonden.

In Nederland, waar zoals gezien slechts een experiment aan de gang is dient de oplossing van het vraagstuk wellicht gezocht te worden in een arrest dat door de Hoge Raad voor enkele jaren werd geveld m.b.t. radiodistributie waarvan de analogie met televisiedistributie voldoende nauw is om hierop zonder meer toepasselijk te kunnen zijn ⁽³³⁾.

De zaak was in eerste aanleg aanhangig gemaakt door BUMA (Bureau voor Muziekauteursrecht) tegen de P.T.T. (Staatsbedrijf van Posterijen, Telegrafie en Telefonie) dat zonder voorafgaande toestemming de radiouitzendingen van op het BUMA-repertoire voorkomende werken via draad had gedistribueerd. In het zgn. « *draadomroeparrest* » overweegt de Hoge Raad dat de P.T.T. door zijn weliswaar niet commerciële-exploitatie van een draadomroepsysteem een afzonderlijke gelegenheid schiep om de uitgezonden werken te beluisteren: « *dat de P.T.T. zich aldus richt tot een andere kring van het publiek dan de radioomroep die de bestemming heeft het uitgezondene onder het bereik te brengen van hen die de aetherontvangst met behulp van een radioontvangsttoestel de voorkeur geven of daarop zijn aangewezen* », en beslist dat juist daarom het hier gaat om « *een eigen vorm van openbaarmaking, welke naar tekst en strekking van de Auteurswet van 1912 valt onder het begrip openbaar maken in de zin van artikel 1 dier wet en derhalve bij uitsluiting is voorbehouden aan de rechthebbende op het auteursrecht van het betreffende Werk* » — ⁽³⁴⁾. De Staat behoeft dus de toestemming van BUMA voor de verspreiding per draadomroep van de op het BUMA repertoire voorkomende werken. Het Hof steunde in navolging van de conclusies van zijn Procureur Generaal Langemeijer niet op technische of functionele overwegingen maar op het maatschappelijk criterium of door de draadomroep een bijzondere of andere groep van het publiek werd bereikt dan door de normale radioomroep.

Vermeld weze dat in de praktijk door de auteursorganisaties bijzondere vergoedingen geïnd worden ter gelegenheid van de draaddistributie ⁽³⁵⁾.

8. — Anders is de situatie in Frankrijk, Duitsland en Engeland waar naar aanleiding van de recente herzieningen van hun Wetgevingen op het auteursrecht aan het probleem langs legislatieve weg een oplossing werd gegeven, ofschoon niet steeds in dezelfde zin ⁽³⁶⁾.

Er is enerzijds de stelling van de Britse Copyright Act van 1956 ⁽³⁷⁾ waardoor in zijn artikel 40, lid 3 wordt bepaald dat de draaddistributie van uitzendingen van de B.B.C. of de I.T.A. niet mag beschouwd worden als zijnde inbreukmakend op de eventueel op het uitgezonden werk bestaande auteursrechten. De televisiedistributie wordt

blijkbaar niet beschouwd als een nieuwe, van de televisie-uitzending onderscheiden, wijze van openbaarmaking of uitvoering.

Twee bemerkingen dienen evenwel hier gemaakt te worden. Ten eerste geldt deze vrijheid van draaddistributie enkel voor de uitzendingen van de twee voornoemde organismen. Ten tweede wordt voor de uitzendingen die uit het buitenland afkomstig zijn en niet in eerste plaats voor een Engels publiek zijn bedoeld een bijzondere regeling getroffen en worden bepaalde vergoedingen geïnd door het zgn. « Performing Right Tribunal. »

9. — De oplossingen van de Franse en Duitse Wet gaan de tegenovergestelde richting uit.

In § 15 van het Duitse Urheberrechtsgesetz van 9 september 1965⁽³⁸⁾ wordt bepaald dat tot de exclusieve rechten van de auteur behoren de communicatie (« Wiedergabe » van radio- en televisieuitzendingen (§ 15, (2), 4°). Luidens § 22 beduidt « Wiedergabe » alle mogelijke vormen van openbaar waarneembaar maken door middel van luidsprekers, een beeldscherm of eender welk analoog technisch procédé.

Ook de Franse wet van 11 maart 1957 geeft van de tot het exclusieve recht behorende « représentation » een zo ruime definitie dat televisiedistributie geacht moet worden daarin begrepen te zijn. Onder « représentation » wordt luidens artikel 27 ondermeer verstaan « la diffusion par quelque procédé que ce soit, des paroles, des sons et des signes ou des images. » Krachtens artikel 45 geeft een secundaire uitzending slechts aanleiding tot heffing van het auteursrecht voor zover zij gedaan wordt door een andere dan deze die de uitzending heeft tot stand gebracht⁽³⁹⁾.

10. — De Belgische rechtspraktijk sluit tot op zekere hoogte bij deze systemen aan.

Algemeen wordt aanvaard dat wanneer een radio- of televisieuitzending wordt opgevangen en doorgezonden, al dan niet per draad, een tweede publieke executie plaats vindt onderscheiden van de primaire uitzending zelf en aanleiding gevend tot een afzonderlijke heffing van het auteursrecht⁽⁴⁰⁾. Het hieraan ten grondslag liggende beginsel dat één enkele opvoering of uitvoering van een werk tot meerdere « executies » in de auteursrechtelijke zin kan aanleiding geven (namelijk door uitzending, wederuitzending en publieke receptie) wordt van oudsher door de Belgische rechtspraak aanvaard.

Merkwaardig genoeg vond dit beginsel reeds zijn uitdrukking in een oud vonnis van de vrederechter van Brussel⁽⁴¹⁾ dat dateert van een tijdstip waarop van radio en televisie nog geen sprake was. Deze rechtspraak die natuurlijk slechts handelt over gevallen van publieke receptie maar die vrij gemakkelijk getransponeerd kan worden op gevallen van radio- of televisiedistributie vond zijn bevestiging in de Cassatiearresten van 12 juli 1934⁽⁴²⁾ en van 23 december 1937⁽⁴³⁾.

Deze oplossing vindt trouwens haar grond en bevestiging in artikel 11,2 van de Conventie van Bern, die bij Wet van 27 juli 1953 op de Belgen onder elkaar toepasselijk werd verklaard.

Zulks werd overigens m.b.t. radiodistributie bevestigd in een arrest van het Hof van Beroep van Brussel van 3 juni 1969^(43bis). In deze uitspraak, die zonder de minste moeilijkheid ook op televisiedistributie kan toegepast worden overweegt het Hof o.m. dat « appellante (het radiodistributieorganisme), na opvang uit de aether, er zich niet toe bepaalt de Belgische en door haar gekozen vreemde uitzendingen door te geven, doch deze ontvangt, zuivert, vervormt en versterkt om een storingsvrije en gelijkmatige ontvangst door haar abonnees te verzekeren ; dat zij hierbij zelfstandig optreedt, dat haar activiteit als een op zichzelf staande uitvoering moet worden gezien en als een eigen

openbaring naast en onderscheiden van de eigenlijke radiouitzending. » Het Hof besluit dat zulks derhalve valt onder de door de Conventie van Bern (zie verder) tot het exclusief recht van de auteur behorende activiteiten met betrekking tot het kunstwerk.

11. — Op internationaal gebied wordt de materie beheerst door de Conventie van Bern zoals gewijzigd in Brussel in 1948⁽⁴⁵⁾. Artikel 11 bis verleent aan alle houders van een auteursrecht het exclusieve recht om toestemming te geven voor : « 1° de radiouitzending van hun werken of openbare mededeling ervan door elk ander middel om draadloos tekens, klanken, of beelden uit te zenden ; 2° elke openbare mededeling, hetzij telegrafisch, hetzij draadloos, van het langs de radio uitgezonden werk, wanneer deze door een ander dan het oorspronkelijke organisme wordt gedaan ; enz. »

Men zal merken dat deze regeling (Sub 2°) overeenstemt met die van de Franse Wet. De uiteindelijke grondgedachte blijkt te zijn dat er gelegenheid bestaat tot het heffen van het auteursrecht telkens wanneer in het communicatie- en distributieproces een nieuwe schakel optreedt, die met eigen doeleinden (al dan niet door het winstmotief geïnspireerd) aan het kunstwerk verdere verspreiding geeft. Daarom is het dat bijvoorbeeld geen « publieke executie » in auteursrechtelijke zin bestaat in het geval van de gemeenschappelijke antenne op een flatgebouw : hier is geen van de uiteindelijke private opvang van het programma onderscheiden doeleinde aanwezig.

Merkwaardig is dat tegen deze achtergrond van uitbreiding van de auteursrechtelijke bescherming tijdelijk een tendens heeft bestaan om deze te beperken en dit juist in verband met radio- en televisie distributie.

Het betreft hier het voorstel tot amendering van artikel 11 bis van de Conventie van Bern dat door Groot-Brittannië naar aanleiding van de herziening van Stockholm werd gedaan⁽⁴⁵⁾.

Dit voorstel strekte ertoe art. 11 bis als volgt te amendieren : « Toute communication publique soit par fil, soit sans fil, de l'œuvre radiodiffusée lorsque cette communication est faite dans un autre Pays de l'Union par un autre organisme que celui d'origine et est faite à un public qui n'est pas prévu par l'organisme qui a radiodiffusé l'œuvre. »

De heffing van het auteursrecht zou beperkt blijven tot de internationale situatie : namelijk wanneer een radio- of televisieprogramma verspreid wordt in een ander land van de Unie en gericht is op een publiek dat niet beoogd werd bij de oorspronkelijke uitzending. Een dergelijk systeem dat thans in Groot-Brittannië in voege is zou een beperking van de auteursrechtelijke bescherming betekenen vermits interne radiodistributie niet als « executie » zou beschouwd worden.

Het voorstel werd evenwel niet aanvaard.

III. De bescherming van televisieomroeporganisaties en uitvoerende kunstenaars⁽⁴⁶⁾.

12. — Met uitzondering van Groot-Brittannië beschikken in de Europese landen radio- en televisieomroeporganisaties niet over een auteursrecht op hun uitzendingen⁽⁴⁷⁾. In sommige landen worden zij geacht dragers te zijn van de zgn. « verwante rechten » (neighbouring rights, verwante Schutzrechte, droits voisins)⁽⁴⁸⁾.

De uitdrukking « verwante rechten » omvat de rechten van de vertolkende of uitvoerende kunstenaars, die van de producent van grammofoonplaten en die van de instellingen van verspreiding van radio en televisie⁽⁴⁹⁾. Deze drie groepen van rechthebbenden hebben dit gemeen dat zij naar aanleiding van de executie, reproductie of uitzending van kunstwerken belangen hebben die liggen « naast » de daarop bestaande auteursrechten. De verwantschap of nabuurschap tussen auteursrechten en verwante rechten of

droits voisins is dus van feitelijke en niet van juridische aard (50). De inhoud van deze categorie van rechten staat niet vast. Met name bestaat onzekerheid over de omvang van het machtigingsrecht enerzijds en van het recht van vergoeding anderzijds (51). De nadere omschrijving ervan dient gezocht te worden in de internationale verdragen, de nationale wetgevingen en eventueel de rechtspraak.

Met betrekking tot de *bescherming van televisieomroeporganisaties* dient in de eerste plaats vermeld te worden het zgn. « Arrangement Européen pour la protection des émissions de télévision » dat in het kader van de Raad van Europa op 22 juni 1966 werd afgesloten (52). Door het Arrangement wordt volgende regeling uitgewerkt. Aan de radio- en televisieomroeporganisaties wordt vooreerst op het grondgebied van de *contracterende* staten het recht toegekend om met betrekking tot al hun uitzendingen machtiging te verlenen of verbod op te leggen tot bepaalde vormen van gebruik en verspreiding waaronder draad-distributie uitdrukkelijk wordt vermeld (53).

Bovendien bevat hetzelfde artikel 1 nog een meestbegunstigingsclausule in die zin dat aan voornoemde organisaties op het grondgebied van de *contracterende* partijen dezelfde rechten worden toegekend als elk ervan toekent aan de op zijn eigen grondgebied gevestigde omroeporganisaties.

Dit kan enkel praktisch belang hebben voor zover de nationale regeling gunstiger zou zijn dan deze welke in het Arrangement is voorzien.

Veel van het effect van de aldus tot stand gebrachte regeling wordt evenwel teniet gedaan door het feit dat in het Arrangement de mogelijkheid van het formuleren van een reserve wordt voorzien precies met betrekking tot de bepaling inzake draaddistributie (54). Engeland en België hebben bij de ratificatie van deze reserve gebruik gemaakt. Nochtans werd in een additioneel protocol dat op 22 januari 1965 in Straatsburg werd ondertekend en op 24 maart 1965 in werking trad (55) het Arrangement in die zin gewijzigd dat de reserve waarover zoeven sprake slechts betrekking mag hebben op een maximum van 50% van de gemiddelde duur per week van de uitzendingen uit het buitenland afkomstig (56). Aangezien België, zoals Engeland, reeds vóór het Protocol een totale reserve had gemaakt kon het zich daarop blijven beroepen. Maar nu heeft België, anders dan Engeland, ook het Protocol ondertekend waardoor de reserve tot de zoëven vermelde grenzen zal herleid worden (57).

Arrangement en Protocol traden in België in werking op 8 maart 1968 (58). De situatie ziet er dus in België als volgt uit dat de van uit het buitenland afkomstige programmas voor minstens de helft van hun gemiddelde duur per week genieten van de bescherming voorzien in artikel 1.

13. — Op internationaal vlak dient ook de Conventie van Rome van 26 oktober 1961 over de « droits voisins » vermeld te worden (59). De Conventie werd na een bewogen geschiedenis van meer dan dertig jaar voorbereiding te Rome ondertekend door een achttiental landen waaronder België (60).

Luidens artikel 13 wordt aan radio- en televisieinstellingen het recht van machtiging of van verbod verleend t.a.v. alle openbaarmaking van hun uitzendingen op openbare plaatsen waar een inkomgeld wordt geheven.

Dit omvat evenwel niet de draaddistributie zodat voor de hier behandelde problematiek de Conventie weinig betekenis heeft. Opgemerkt moet worden dat de Conventie van Rome uitdrukkelijk slechts een minimum bescherming nastreeft binnen dewelke de verdragsstaten bijzondere nationale regelingen kunnen voorzien wat dan ook in sommige landen is gebeurd.

14. — Zo bijvoorbeeld Duitsland en Frankrijk. § 87 van het Duitse « Gesetz über Urheberrecht und Verwandte Schutzrechte » bepaalt: « Das Sendeunternehmen hat das ausschliessliche Recht 1) Seine Funksendung weiterzusenden 2) Seine Funksendung auf Bild- oder Tonträger aufzunehmen, Lichtbilder von seiner Funksendung herzustellen sowie die Bild- oder Tonträger oder Lichtbilder zu vervielfaltigen 3) an Stellen, die der Öffentlichkeit nur gegen Zahlung eines Eintrittsgeldes zugänglich sind, seine Fernsendsendung öffentlich wahrnehmbar zu machen ». Ofschoon draaddistributie niet uitdrukkelijk in deze tekst voorkomt schijnt het er toch zonder al te veel moeite te kunnen worden ondergebracht.

Aangezien de Duitse Bondsrepubliek het eerder vermelde « Arrangement Européen » heeft ondertekend en geratificeerd (61) zonder de reserve van artikel 3 in te roepen, zullen ook de uit andere Verdragsstaten afkomstig televisieuitzendingen in Duitsland de voorziene bescherming genieten.

Het Franse « Avant-Projet de loi sur la protection des artistes interprètes ou exécutants, des producteurs de phonogrammes et des organismes de radiodiffusion » voorziet in zijn artikel 12, 5° eveneens bescherming van de radio- en televisieomroeporganisaties tegen draadverspreiding.

Deze regeling wordt ook in Frankrijk aangevuld door die van het Europees Arrangement.

15. — Tot slot weze nog even aandacht gewijd aan de uitvoerende kunstenaars. Hetgeen gezegd werd over de verwante rechten in verband met televisieomroeporganisaties is mutatis mutandis ook op uitvoerende kunstenaars van toepassing. Zo is in verband met draaddistributie de Conventie van Rome van 1951 evenmin van enige praktische betekenis aangezien artikel 7 dat de rechten van uitvoerende kunstenaars behandelt over geen bescherming tegen draaddistributie spreekt (62). Ook op nationaal vlak is de wetgeving hier nog nagenoeg onbestaande. Alleen het Duitse Urhebergesetz voorziet een bescherming van de draaddistributie maar enkel van een rechtstreekse uitvoering (live-opname).

Vooralsnog dient de uitvoerende kunstenaar in de meeste landen en ook in België (dat de Conventie van Rome wel heeft ondertekend maar nog niet geratificeerd) zijn bescherming te vinden in het contract dat hij sluit met de omroeporganisatie die zijn optreden uitzendt.

16. — Het lijkt aangewezen om even terug te komen op het uitgangspunt van dit overzicht, namelijk de juiste omschrijving van televisiedistributie en meer bepaald de juiste afbakening ervan ten overstaan van bepaalde vormen van gemeenschappelijke antennes die niet als televisiedistributie kunnen beschouwd worden.

Uit het gegeven vergelijkend overzicht en de daar aangehaalde rechtspraak blijkt dat de vraag of de activiteit van televisiedistributie als een auteursrechtelijk irrelevant gebeuren dan wel als een tot het exclusief recht van de auteur behorende « opvoering » dient beschouwd te worden op verschillende wijze beantwoord wordt alnaargelang de criteria die daarbij worden aangewend: o.m. een louter technisch criterium als in de Amerikaanse lagere federale rechtspraak (cfr. nr. 4), een functioneel criterium zoals in de uitspraak van het Amerikaanse hoogste gerechtshof (cfr. nr. 5), een maatschappelijk criterium zoals in de uitspraak van de Nederlandse Hoge Raad (cfr. nr. 7) enz. Geen daarvan kan genoegdoening verschaffen. Een leidraad kan enkel gevonden worden in een omschrijving van de inhoud en algemene strekking die aan het auteursrecht zelf wordt gegeven.

Bij een omschrijving van het auteursrecht moet o.i. uitgegaan worden van de grondidee dat het exclusief recht van de auteur zich uitstrekt tot elke nieuwe en afzonderlijke

vorm van openbaarmaking van eenzelfde kunstwerk en dat derhalve gelegenheid bestaat tot het heffen van het auteursrecht telkens in het proces van verspreiding van het kunstwerk een nieuwe schakel optreedt, die aldus voor eigen doeleinden van het kunstwerk «gebruik» maakt.

Duidelijkheidshalve moet een onderscheid gemaakt worden tussen drie soorten van centrale antennes. Er is het centraal antennesysteem dat dank zij relayering of anderszins uitzendingen beschikbaar maakt in streken of bij kijkers die normaal niet bereikt zouden worden. Ten tweede is er de centrale antenne die met uitzondering van betere beeldkwaliteit niets meer biedt dan de individuele private antenne maar waar toch een organisatie voorhanden is die eventueel invloed uitoefent op de keuze van de aldus verspreide programmas en die de dienst van televisiedistributie tegen betaling verleent. Ten derde is er de gezamenlijke antenne op een flatgebouw of huizenblok die geen aparte organisatie veronderstelt.

In het licht van hoger vermelde opvatting van het auteursrecht moeten o.i. de eerste en tweede vorm van gemeenschappelijke antennes beschouwd worden als auteursrechtelijke relevante «opvoeringen».

Alleen de loutere gemeenschappelijke antenne die geen aparte organisatie of instantie veronderstelt ontspannt hieraan omdat zij volkomen deel uitmaakt van de televisie-uitzending zelf en geen hiervan onderscheiden aktiviteit of gebruik m.b.t. het uitgezonden werk veronderstelt.

Herman A. COUSY,
Aspirant N.F.W.O.
Master of Comparative Law.

(1) Hierna wordt de afkorting CAS gebruikt naar Nederlands voorbeeld, cfr. Franca Klaver, «De problematiek van het Centraal Antenne Systeem. Auteursrechten en droits voisins», Nederlands Juristenblad, 1966, pp. 817 e.v.

(2) Anders dan in het stelsel van «pay-T.V.» is dit kijkgeld onafhankelijk van het aantal uren T.V. kijken.

(3) Chazen, L.; Ross L.: «Federal Regulation of cable television: the visible hand», 80 Harvard Law Review, 1970-1971, pp. 1820 e.v.

(4) Zie hieromtrent o.m.: «The Wire Mire, the F.C.C. and C.A.T.V.», noot, 79 Harvard Law Review, 1965, pp. 366 e.v.; «F.C.C. Jurisdiction over CATV: a need for reins?», noot, 56 Georgia Law Journal, 1968, pp. 597 e.v.; «Federal Communications Commission and Regulation of CATV», noot, 43 New York University Law Review, 1968, pp. 117 e.v.; «The F.C.C.'s proposed CATV Regulations», noot, 21 Stanford Law Review, 1969, pp. 1685 e.v.

(5) Zie hieromtrent: «CATV and copyright liability», noot, 80 Harvard Law Review, 1966-67, pp. 1514 e.v.; «CATV and copyright liability: on a clear day you can see forever», noot, 52 Virginia Law Review, 1966-67, pp. 1505 e.v.; «Community antenna television, a copyright infringer», noot, 42 Washington Law Review, 1966-67, pp. 649 e.v.; «Community antenna television and the copyright law: end of the honeymoon», 15 Kansas Law Review, 1966-67, pp. 325 e.v.; Keller, J.E.: «Is community antenna television a copyright infringer?», 43 University of Detroit Law Journal 1966, pp. 367 e.v.; «Community antenna television operates as a «performance»: an application of the principle of semantic extension to the federal copyright act», noot, 44 Notre Dame Law Review, 1967-68, pp. 17 e.v.; «Television broadcasting and copyright law: the community antenna television controversy», Copyright Law Symposium, 1968, pp. 170 e.v.; Dreher, N.: «Community antenna television and copyright legislation», Copyright Law Symposium, 1969, pp. 102-132; «CATV and copyright liability: the final decision», noot, Connecticut Law Review, 1968-69, pp. 401 e.v.; «CATV - the continuing copyright controversy», noot, 37 Fordham Law Review, 1968-69, pp. 597 e.v.; «Copyright, CATV and the scope of «performance», noot, 29 Ohio State Law Journal, 1968, pp. 1033 e.v.; «Copyright - telecommunications - CATV», noot, 21 Vanderbilt Law Review, 1968-69, pp. 854 e.v. Een overzicht vindt men in Dreyer, R.A.: CATV, Emerging Problems, New York, Practising Law Institute, 1969, 137 pp.

(6) In Nederland wordt door de P.T.T. een beperkt experiment op touw gezet in enkele wijken van Den Haag. In Groot-Brittannië wordt televisiedistributie bezorgd door een aantal organismen en ondernemingen die ook de radiodistributie verzorgen en die gegroepeerd zijn in de «Relay Service Association.» In West-Duitsland werkt televisiedistributie nog

op bescheiden schaal in Wurtzenberg. Daarentegen kende CAS in Zwitserland gezien de bijzondere geografische situatie van dit land een bijzonder succes. Over dit alles zie: Franca Klaver: «L'évolution actuelle de la télédistribution (problèmes de droit d'auteur et de droits voisins)», Le Droit d'Auteur, 1969, pp. 58 e.v. In België is televisiedistributie relatief sterk ontwikkeld: door private ondernemingen zowel als door openbare instellingen wordt een CAS uitgebaat in Luik, Verviers, Namen en in sommige wijken van de Brusselse agglomeratie. In Hoboken, Kortrijk en Oostende en elders zijn sommige systemen thans in aanleg.

(7) Over «verwante rechten» in het algemeen zie Corbet, J.: «De lege ferenda» en matière de droits voisins», Rev. dr. intell., 1963, pp. 327 e.v.; Desbois, H.: «Les droits dits «voisins du droit d'auteur», Mélanges Savatier», pp. 249 e.v.; Rommel, J.: «De verwante rechten», R.W. 1961-62, kol. 1785 e.v.; Strachnov: Protection internationale des droits voisins, 1958.

(8) Duitsland: «Gesetz vom 9 september 1965 über Urheberrecht und Verwandte Schutzrechte»; Frankrijk: Wet van maart 1957; Groot-Brittannië: Copyright Act 1956.

(9) De Amerikaanse televisieindustrie ziet er kort geschetst als volgt uit: Er bestaan drie nationale «Networks» die hun programma's in het bijzonder nieuwsberichten over het gehele land verspreiden door tussenkomst van de lokale zendstations. Deze laatste verspreiden naast de aldus overgenomen programmas ook hun eigen uitzendingen. Zowel de een als de ander wordt door reclame gefinancierd.

(10) Aangezien de prijs voor reclamezendtijd uiteindelijk afhankelijk is van het vermoed aantal kijkers konden de zendstations die door de opbrengst van de reclame worden gefinancierd enkel voordeel hebben bij een door CATV bewerkstelligde verruiming van het kijkerspubliek.

(11) Ofschoon hierbij kan aangemerkt worden dat dit verlies van lokale markten gecompenseerd werd door een verruimd kijkerspubliek van de nationale zendstations wat een vermeerdering van de op dat geïnde vlak auteursrechten meebracht.

(12) International New Service v. Associated Press. (1918) 248 U.S. 215, 39 S. Ct. 68, 63 L. Ed. 211.

(13) 196 Fed. supp. 315.

(14) Deze uitspraak behoorde inderdaad tot de zgn. «federal common law». Sedert «Erie Railroad Co. v. Tompkins», (1938) 304 U.S. 64, 58 S. Ct. 817, 82 L. Ed. 1188, is het toepasselijke materiële recht in de federale rechtbanken voor gevallen van «diversity of citizenship» (gevallen waarin partijen van verschillende deelstaten afkomstig zijn) niet meer het door de federale hoven en rechtbanken opgebouwde «federal common law» zoals dat het geval was vóór 1938 maar wel het recht van de deelstaat p. 3.

(15) 355 F. 2 d 348 (1965).

(16) 376 U.S. 225, 84 S. Ct. 784 (1964).

(17) 376 U.S. 234, 84 S. Ct. 779 (1964).

(18) Over de juiste draagwijdte van de Sears en Compco uitspraken bestaat thans nog onzekerheid. Met name is het niet duidelijk dat de federale wetgever bevoegd is een bepaalde materie te regelen om de deelstaten de pas af te snijden zelfs indien van deze bevoegdheid nog geen gebruik werd gemaakt.

(19) 255 F. Supp. 177 (S.D.N.Y. 1966).

(20) Noot: «CATV and Copyright liability», 80 Harvard Law Review, p. 1517.

(21) United States Code, Title 47.

(22) Natuurlijk is een door reclame gefinancierd televisiesysteem niet volkomen kosteloos aangezien de verbruikers ervoor betalen bij de aankoop van hun produkten. Wat met kosteloosheid wordt bedoeld is dat eens die initiale prijs werd betaald geen additionele vergoeding mag worden opgelegd voor een bepaalde uitzending «Pay - T.V.» vormt hierop een uitzondering maar heeft dan ook geen reclame.

(23) cfr. 47 U.S.C. § 303 (h): «Authority to establish zones or areas to be served by any stations».

(24) Over dit alles zie de geciteerde noot, Harvard Law Review, (cfr. voetnoot 20).

(25) 392 U.S. 390 (1968); 20 L. Ed. 2d 1176 (1968).

(26) 392 U.S. 399-400; 20 L. Ed. 1183-1184.

(27) 15 F.C.C. 2d 417 (1968).

(28) 392 U.S. 399; 20 L. Ed. 1185.

(29) Zie Bogsch, A.: «Vers une révision générale de la législation des Etats Unis d'Amérique en matière de droit d'auteur»; Le Droit d'Auteur, 1961, p. 268.

(30) Copyright law Revision, Part 6, Supplementary Report of the Register of Copyrights on the General Revision of the U.S. Copyright law, Printed for the use of the House Committee on the Judiciary, 69th Congress; 18th Session.

(31) Secundaire uitzending (Secondary transmission) bedoeld alle verdere verspreiding van een oorspronkelijke uitzending (primary transmission) *gelijktijdig* met deze laatste (§ 111, d. 2 van het wetsontwerp).

(32) cfr. Voetnoot 6.

(33) H.R. 27 juni 1958, N.J., 1958, n° 405. Zie hieromtrent

bois, H.: «La Radiodistribution téléphonique, Revue internationale du droit d'auteur», 1958, pp. 3 e.v.: beiden worden Hirsch Ballin, noot in Ars Aequi, 1958-'59, pp. 219 e.v.; Desgeciteerd in Franca Klaver, De Problematiek van het Centraal Antenne Systeem, Nederlands Juristenblad, 1966, p. 826, voetnoot 1.

(34) N.J. 1958, p. 816.

(35) Franca Klaver: «L'Evolution actuelle de la télédiffusion», Le Droit d'Auteur, 1969, Jrg. 82, p. 63.

(36) Plaisant, R.: «Les lois nouvelles sur le droit d'auteur et leurs tendances essentielles», Le Droit d'Auteur, 1958, pp. 166-181.

(37) Men vindt de tekst in Le Droit d'Auteur, 1957, pp. 33 e.v. over deze nieuwe wet zie: Whale R.F.: «La nouvelle loi britannique sur le droit d'auteur», Le Droit d'Auteur, 1957, pp. 81, 103, 125.

(38) Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte, 9 september 1965. De tekst in franse vertaling vindt men in Le Droit d'Auteur, 1965, pp. 258 e.v. zie Corbet J.: «Het Nieuwe Duitse Auteursrecht», R.W. 1967-'68, kol. 327 e.v.

(39) De tekst vindt men in Le Droit d'Auteur, 1957, pp. 116 en 133 e.v.; Droit d'Auteur, 1957, pp. 184, 208, 230 e.v.

(40) Van Isacker, F.: De Exploitatierchten van de Auteur, Brussel, 1963, nr. 266.

(41) Vrede R. Brussel, 2 okt., 1899, Pas. 1900, III, 6; B.J. 1899, 1405: aangehaald en besproken door Van Isacker, op. cit.

(42) Cass. 12 juillet 1934, Pas., 1934, I, 365; J.T. 1934, 251.

(43) Cass. 23 december 1937, Pas., 1937, I, 394; J.T. 1938, 19.

(43bis) R.W. 1969-'70, kol. 1575.

(44) De herziening van Stockholm van de Berner Conventie die op 14 juli 1967 werd ondertekend, is met uitzondering van enkele slotbepalingen, nog niet in werking getreden.

(45) Cfr. F. Klaver, «L'évolution actuelle de la télédiffusion», Le Droit d'Auteur, 1969, p. 65.

(46) Zie daaromtrent Poulain J.: La protection des émissions de radiodiffusion, Paris, 196; Ulmer, E.: Der Rechtsschutz der ausübenden Künstler, der Hersteller von Ton-

trägern und der Sendegesellschaften, Grur, Internationaler Tell, 1961, p. 569.

(47) Voor wat Groot-Brittannië betreft zie artikel 14 (en ook artikel 46, alinea 5) van de Copyright Act.

(48) Cfr. antea, voetnoot 7 voor algemene inleidende literatuur.

(49) Rommel, op. cit., nr. 6.

(50) Hepp, F.: Radiodiffusion, Télévision et Droit d'Auteur, Paris, 1958, p. 119; geciteerd door Corbet, op. cit., p. 327.

(51) Rommel, op. cit., nr. 22.

(52) Tekst: Le Droit d'Auteur, 1960, pp. 201 e.v.; Zie hieromtrent: Straschnov, «L'Arrangement Européen pour la protection des émissions de télévision», Le Droit d'Auteur, 1960, pp. 263 e.v.; Adam, «L'action du Conseil de l'Europe dans le domaine de la propriété intellectuelle», Mélanges Marcel Plaisant, Paris, 1960.

(53) Artikel I, lid 1, sub. b) van het Arrangement.

(54) Art. 3, lid 1, a.

(55) Tekst van het protocol: Le Droit d'Auteur, 1965, p. 58.

(56) Art. 2, al. 1 van het Protocol.

(57) Le Droit d'Auteur, 1968, p. 80.

(58) Le Droit d'Auteur, 1971, nr. 1.

(59) Over de Conventie van Rome zie: Desjeux, X.: La Convention de Rome - Etude de la protection des artistes, interprètes ou exécutants, des producteurs de phonogrammes et des organismes de radiodiffusion, Paris, 1966 (waarvan recensie in Le Droit d'Auteur, 1967, p. 37); Hirsch - Ballin, Zum Rom - Abkommen vom 26 Oktober 1961, zugleich ein Beitrag zur Urheberrechtsreform, 1964. Tekst van de Conventie in Le Droit d'Auteur, 1961, p. 152.

(60) Franca Klaver, «De Uitvoerende kunstenaars en de Conventie van Rome over de droits voisins», Nederlands Juristenblad, 1962, pp. 425 e.v.

(61) Le Droit d'Auteur, 1967, p. 225.

(62) F. Klaver, «De uitvoerende kunstenaars en de Conventie van Rome over de droits voisins», Nederlands Juristenblad, 1962, pp. 425 - 434 en 450 - 457.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 4 juni 1971.

Afdelingsvoorzitter: ridder Rutsaert.

Raadsheren: MM. A. Wauters, ridder de Schaetzen, J. Gerniers (verslaggever) en A. Meeüs.

Advocaat-generaal: M. A. Colard.

Advocaten: Mrs. J. Van Ryn en G. van Hecke.

Overeenkomst. — Grove tekortkoming van een partij.

— Enkel daaraan te wijten schade van de andere partij.

— Contractuele aansprakelijkheid. — Ook voor beding van beperking van aansprakelijkheid tot een bepaald bedrag.

Wanneer het recht waarvan de krenking de grondslag van een vordering tot schadevergoeding uitmaakt, ten deze het recht op levering van elektrische stroom, alleen aan het door partijen gesloten contract is ontstaan en zijn bestaansvoorwaarden te danken heeft en de opgelopen schade enkel aan de tekortkoming van de leverancier aan de uit contract voortvloeiende verbintenissen te wijten is, worden de gevolgen van die krenking tussen de contractanten uitsluitend beheerst door de principes die de contractuele verantwoordelijkheid regelen.

Het grof karakter van de gepleegde nalatigheid brengt geen wijziging van de aard van de toepasselijke verantwoordelijkheid mede; bijgevolg kan op de regels van de quasi-delictuele verantwoordelijkheid geen beroep gedaan worden om aan het contractuele beding van forfaitaire vergoeding te ontkomen.

N. V. Verenigde Energiebedrijven van het Scheldeland
t/ N.V. Hormann België.

Gelet op het bestreden arrest, op 5 maart 1970 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

Over de eerste twee middelen, afgeleid, het eerste, uit de schending van de artikelen 1101, 1134, 1136, 1142, 1147, 1149, 1150, 1151, 1152, 1382, 1383 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat eiseres zich bij contract tegenover verweerster verbonden had om haar alle nodige elektrische energie tot voeding van haar bedrijfsinrichtingen te leveren, doch op 23 februari 1966 een stroomonderbreking plaats vond waardoor het bedrijf stilgelegd werd en verweerster, naar eigen schatting een bedrijfsschade van 64.290 frank leed, nochtans besluit tot een quasi-delictuele aansprakelijkheid ten laste van eiseres om de reden dat de naamloze vennootschap «B.S.L.», die bij de uitvoering van wegeniswerken, op hogervermelde datum, de voedingskabel doorbrak, «niet alleen door (eiseres) in de onwetendheid werd gelaten van de juiste ligging van bedoelde kabel, maar tevens omdat (haar) desbetreffend onjuiste inlichtingen verleend werden; ...dat deze tekortkoming zelf zo grof is geweest dat (eiseres) ze, in het begin van de rechtspleging, hardnekkig heeft genegeerd, zodat een getuigenverhoor nodig werd om ze aan te tonen; dat de kwade trouw alsdan door (eiseres) betoond er voldoende op wijst hoe verregaand haar quasi-delictuele fout en dito verantwoordelijkheid is geweest».

terwijl, eerste onderdeel, de vaststelling van de grove aard van de fout van eiseres geenszins volstond om tot haar quasi-delictuele aansprakelijkheid te besluiten (schending van alle artikelen),

en tweede onderdeel, uit de vaststellingen van het bestreden arrest blijkt dat de schade van verweerster bestaat in het verlies van een voordeel dat zij alleen door het afsluiten van een contract met eiseres kon verhoppen,

wat ieder bestaan van quasi-delictuele aansprakelijkheid, met betrekking tot deze schade, uitsluit (schending van alle artikelen);

het tweede, uit de schending van de artikelen 1101, 1134, 1142, 1146 tot 1152, 1319, 1320, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest ten laste van eiseres het bestaan van een quasi-delictuele aansprakelijkheid in aanmerking neemt, die zij tegenover verweerster zou hebben opgelopen, en die haar zou verplichten tot herstel van de schade veroorzaakt door de onderbreking der levering van elektrische energie, onder voorwendsel van het toeschrijven van de onderbreking aan een grove fout, te weten het feit aan de ondernemer B.S.L. onjuiste inlichtingen nopens de ligging van de elektrische kabel te hebben gegeven,

terwijl, eerste onderdeel, de aldus beschreven feiten, zelfs indien zij van die aard waren dat zij tegenover de ondernemer B.S.L. een quasi-delictuele fout vormen, geenszins tegenover verweerster dit karakter hadden; dat eiseres tegenover deze laatste geen andere verbintenissen had dan die — van resultaat en van zuiver contractuele aard — om haar op bestendige wijze de levering van elektrische energie te verzekeren; dat deze verbintenissen ongetwijfeld voor eiseres de verplichting inhield om alles te doen dat van haar afhankelijk was tot het bereiken van het beloofde resultaat en om zich van iedere nalatigheid die een stroomonderbreking had kunnen veroorzaken te onthouden; dat echter een tekortkoming aan deze bijzondere plichten, die bevat zijn in de resultaatsverbintenissen van zuiver contractuele aard die eiseres tegenover verweerster aanging, wettelijk, onmogelijk in de verhoudingen tussen deze beide partijen als een «quasi-delictuele fout» kan worden gekwalificeerd (schending van alle artikelen, uitgenomen artikel 97 van de Grondwet.)

tweede onderdeel, het bestreden arrest de feiten, andere dan tekortkomingen aan de contractuele verplichtingen, niet nader bepaalt, feiten die naar zijn mening de quasi-delictuele fout zouden vormen, zoals deze tegenover eiseres wordt in aanmerking genomen; dat het bestreden arrest in rechte onvoldoende gemotiveerd is (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Overwegende dat verweerster tegen eiseres een vordering heeft ingesteld tot schadevergoeding wegens stroomonderbreking in de levering van elektrische energie waartoe laatstgenoemde zich verbonden had; dat het contract een beperking van verantwoordelijkheid bevat waarop eiseres zich beriep om een vergoeding van 1290 frank aan te bieden terwijl verweerster beweerde een schade van 64.290 frank te hebben ondergaan;

Overwegende dat het bestreden arrest, na het bestaan van het contract tussen partijen te hebben vastgesteld, tot de quasi-delictuele verantwoordelijkheid van eiseres besluit om haar volledig herstel van de veroorzaakte schade op te leggen;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het arrest blijkt dat het recht waarvan de krenking de grondslag van de ingestelde vordering uitmaakt, namelijk het recht op levering van elektrische stroom, alleen aan het door partijen gesloten contract is ontstaan en zijn bestaansvoorwaarden te danken heeft en de opgelopen schade enkel aan de tekortkoming van eiseres aan de uit gezegd contract voortvloeiende verbintenissen te wijten is;

Overwegende dat de gevolgen van bedoelde krenking dienvolgens tussen de contractanten uitsluitend door de principes, die de contractuele verantwoordelijkheid regelen, beheerst worden;

Overwegende dat het grof karakter van de gepleegde nalatigheid geen wijziging medebrengt van de aard van

de toepasselijke verantwoordelijkheid en bijgevolg op de regels van quasi-delictuele verantwoordelijkheid geen beroep kan gedaan worden om aan het contractueel beding van forfaitaire vergoeding te ontkomen;

Dat de middelen gegrond zijn;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Houdt de kosten aan om erover door de rechter in feitelijke aanleg te worden beslist;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

NOOT. — Het arrest doet geen uitspraak over de vraag of het beding van begrenzing van de aansprakelijkheid ook toepasselijk is in geval van grove tekortkoming.

C.

HOF VAN CASSATIE

1° Kamer. — 30 april 1971.

Afdelingsvoorzitter : M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever : M. Meeüs.

Advocaat-generaal : M. Krings.

Advocaten : Mrs. Van Ryn en Simont.

Gerechtskosten. — Beslissing in kort geding. — Expertise. — Afzonderlijke vordering tot terugbetaling van de kosten.

De kosten van een geding kunnen het voorwerp uitmaken van een afzonderlijke vordering. Wanneer de rechter in kort geding de beslissing over de kosten aanhoudt, impliceert deze beschikking dat een andere rechter over deze kosten uitspraak zal doen.

Wanneer de partij, wier voorbehoud op grond van art. 91 zeewet aanleiding heeft gegeven tot de door de rechter in kort geding bevolen onderzoeksmaatregelen, alle verdere rechtspleging verzaakt, staat het de andere partij, die de kosten voorgeschoten heeft, vrij een vordering tot terugbetaling van deze kosten tegen eerstgenoemde partij in te stellen. Aan de rechter bij wie een dergelijke vordering aanhangig wordt gemaakt, behoort het te oordelen of de partij, van wie de terugbetaling van de kosten wordt geëist, ongegronde aanspraken heeft doen gelden in het geschil dat aanleiding gaf tot de rechtspleging in kort geding en eventueel deze partij, evenals een in het ongelijk gestelde partij, in de kosten van deze rechtspleging te verwijzen.

N.V. Louis Ghemar t./ Kapitein Townsend

Gelet op het bestreden arrest, op 27 februari 1970 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest eiseres heeft veroordeeld tot betaling van een bedrag van 51.647 frank met de vergoedende interesten van 4 februari 1963 af tot 28 februari 1963, en de gerechtelijke interesten sindsdien alsmede in de kosten, op grond van de overweging dat «de bevindingen en besluiten van de gerechtsdeskundigen, evenals de omstandigheid dat, zoals thans na verstrijken van de verjaringstermijn blijkt, geïntimeerde geen

aanstalten heeft gemaakt om verder ten gronde de in haar protest beweerde aanspraken te doen gelden, voldoende naar recht aantonen dat haar eis in gezegd protest geformuleerd, ongegrond was en dat geïntimeerde (thans eiseres) derhalve in de gerechtskosten dient veroordeeld te worden....

terwijl deze motivering dubbelzinnig is, vermits daardoor niet kan worden bepaald of de rechter in hoger beroep het dispositief van zijn arrest heeft gesteund op de overweging dat de door verweerder gemaakte kosten inderdaad gerechtskosten zijn en dat zij, zonder aan enige vordering te zijn verbonden, op zichzelf het voorwerp konden uitmaken van een veroordeling, dan wel of de van eiseres gevorderde uitgaven, de schade vertegenwoordigden die zij door haar onrechtmatige daad had veroorzaakt, dubbelzinnigheid die het Hof in de onmogelijkheid stelt zijn toezicht op de beslissing uit te oefenen en dus met het volledig ontbreken van enige motivering gelijkstaat :

Overwegende dat eiseres die een aantal balen tabak uit het schip « Jalasilton Hall » in ontvangst moest nemen protest aantekende, overeenkomstig artikel 91, paragraaf III, 6°, van de zeevaartwet, wegens zichtbare averij van een bepaald aantal balen en die weigerde te ontvangen ;

Dat op een door de kapitein van het schip aan eiseres gegeven dagvaarding in kort geding, de rechter twee deskundigen aanstelde om advies te geven nopens de oorzaak en de aard van de schade en om de averijen te beschrijven, en de beslissing over de kosten aanhield ;

Dat na neerlegging van het verslag van de deskundige, eiseres geen vordering over de grond van de zaak instelde ; dat verweerder eiseres voor de rechtbank van koophandel daagde om terugbetaling te bekomen van de door hem voorgesloten kosten van deskundigen-onderzoek en kort geding ;

Overwegende dat het arrest na erop gewezen te hebben dat de rechter in kort geding de kosten aangehouden heeft en dat appellant (thans verweerder) betaling eist van deze door hem voorgesloten gerechtskosten, beslist dat geïntimeerde (thans eiseres) om de in het middel vermelde redenen in de gerechtskosten dient veroordeeld te worden ;

Dat aldus zonder dubbelzinnigheid blijkt dat de door het arrest uitgesproken veroordeling betrekking heeft op de gerechtskosten van de rechtspleging in kort geding, die het voorwerp uitmaakten van de vordering van verweerder ;

Dat het middel feitelijke grondslag mist ;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1017 van het Gerechtelijk Wetboek, 97 van de Grondwet en voor zoveel als nodig 130 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering en 1382 tot 1384 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden arrest eiseres heeft veroordeeld tot het betalen van de som van 51.647 frank met de vergoedende interesten van 4 februari 1963 af tot 28 februari 1963 en de gerechtelijke interesten sindsdien alsmede in de kosten, op grond van de in het eerste middel aangehaalde overweging,

terwijl, eerste onderdeel, voor zover het arrest, in deze overweging in het bijzonder, zou dienen geïnterpreteerd te worden als hebbende eiseres veroordeeld tot betaling van gerechtskosten gedaan ter gelegenheid van een procedure in kort geding, en zonder dat enige vordering ten gronde werd beslecht, dergelijke veroordeling onverenigbaar en dus strijdig is met de hoger aangehaalde artikelen 1017 van het Gerechtelijk Wetboek en 130 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, volgens

welke een veroordeling in gerechtskosten als dusdanig, bij gebreke van een eindvonnis en een in het ongelijk gestelde partij, onmogelijk is, zodat het bestreden arrest de in het middel aangehaalde wetsbepalingen, artikel 97 van de Grondwet uitgezonderd, geschonden heeft ;

tweede onderdeel, de aangehaalde overweging noch enige andere van het arrest, een antwoord verschaft op het middel van de door eiseres regelmatig in hoger beroep neergelegde conclusie, die luidde als volgt : « aangezien deze onkosten slechts als gerechtskosten ten laste van geïntimeerde zouden kunnen worden gelegd, bij toepassing van artikel 130 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, indien deze laatste verliezende partij was, doch dat er geen hoofdvordering is waarbij geïntimeerde als verliezende partij zou worden beschouwd, aangezien nu evenwel, zoals de eerste rechter stelt, wanneer het gaat om gerechtskosten en meer bepaald om expertisecosten die in een ander geding gemaakt werden en die hierbij werden aangehouden, die onkosten gebeurlijk door één partij tegen de andere kunnen teruggevorderd worden bij een nieuwe vordering, doch het dan zal zijn, niet als gerechtskosten van het nieuwe geding, maar wel als een hoofdvraag van de vordering, en de expertisecosten, reeds vóór het geding gemaakt, in dit geval zullen aangevraagd worden als schadevergoeding ; aangezien dit bijgevolg betekent dat expertisecosten die gemaakt werden voor een expertise, in een afzonderlijke procedure in kort geding bevolen, in een andere vordering kunnen teruggeëist werden, maar in dit geval te kwalificeren zijn als « schadevergoeding » waaruit de schending van het artikel 97 van de Grondwet in het middel aangehaald, voortvloeit :

Overwegende dat luidens artikel 1017 van het Gerechtelijk Wetboek ieder eindvonnis, zelfs ambtshalve, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten verwijst, onverminderd de overeenkomst tussen partijen, die het eventueel bekrachtigt ;

Dat uit deze bepaling niet voortvloeit dat de kosten van een geding niet het voorwerp kunnen uitmaken van een afzonderlijke vordering ;

Overwegende dat wanneer de rechter in kort geding de beslissing over de kosten aanhoudt, deze beschikking impliceert dat een andere rechter eventueel over deze kosten uitspraak zal kunnen doen ;

Dat zo de partij van wie het voorbehoud, zoals ten deze, aanleiding heeft gegeven tot de door de rechter in kort geding bevolen onderzoeksmaatregelen, alle verdere rechtspleging verzaakt, het de andere partij, die de kosten voorgesloten heeft, vrijstaat een vordering tot terugbetaling van deze kosten tegen eerstgenoemde partij in te stellen ;

Overwegende dat het aan de rechter, bij wie een dergelijke vordering aanhangig wordt gemaakt, behoort te oordelen of de partij, van wie de terugbetaling van de kosten wordt geëist, ongegronde aanspraken heeft doen gelden in het geschil dat aanleiding gaf tot de rechtspleging in kort geding en desgevallend deze partij, evenals een in het ongelijk gestelde partij, in de kosten van deze rechtspleging te verwijzen ;

Overwegende dat het arrest in dit opzicht verklaart dat de bevindingen en besluiten van de gerechtsdeskundigen, evenals de omstandigheid dat, zoals thans na verstrijken van de verjaringstermijn blijkt, geïntimeerde (thans eiseres) geen aanstalten heeft gemaakt om verder ten gronde de in haar protest beweerde aanspraken te doen gelden, voldoende naar recht aantonen dat haar eis in gezegd protest geformuleerd, ongegrond was en dat geïntimeerde derhalve in de gerechtskosten dient veroordeeld te worden ;

Overwegende dat het arrest door aldus aan te nemen

dat eiseres ongegronde aanspraken heeft doen gelden in het geschil dat aanleiding gaf tot de rechtspleging in kort geding, impliciet maar duidelijk beslist enerzijds dat eiseres ongelijk had bij deze rechtspleging en om deze reden de kosten ervan moet dragen, en anderzijds dat deze kosten niet als schadevergoeding door de verweerder moesten geëist worden;

Dat het arrest aldus de conclusie van eiseres passend beantwoordt en zijn beslissing wettelijk rechtvaardigt;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest eiseres heeft veroordeeld tot betaling van de som van 51.647 frank met de vergoedende interesten van 4 februari 1963 af tot 28 februari 1963 en de gerechtelijke interesten sindsdien, alsmede in de kosten op grond van de in het eerste middel aangehaalde overweging,

terwijl door deze overweging noch door enige andere van het arrest, antwoord wordt gegeven op het middel, door eiseres in haar regelmatig in hoger beroep neergelegde conclusie geformuleerd, dat als volgt luidde: «aangezien 'schadevergoeding' impliceert dat iemand ten onrechte aan een ander schade heeft berokkend; aangezien dit geenszins het geval was ten deze; aangezien geïntimeerde geenszins een onrechtmatige schade aan appellant heeft veroorzaakt; aangezien zij, als derde houdster ter bestemming van clean cognossementen, verplicht was, krachtens hoger aangehaalde bepaling van artikel 91, protesten aan appellant te betekenen, vermits er aanzienlijke zichtbare schade was; aangezien zij dit a fortiori diende te doen, daar zij als commissionnaire-expediteur voor haar committant de naamloze vennootschap Tabalux handelde; aangezien door niet te handelen zoals zij deed, appellant in rechte, luidens artikel 91, het vermoeden zou verworven hebben de koopwaar in perfecte staat te hebben afgeleverd, wat klaarblijkelijk niet het geval was; aangezien om het wettelijk vermoeden van verantwoordelijkheid in hoofde van de zeevervoerder te handhaven, geïntimeerde niet anders kon dan te handelen zoals zij deed; aangezien, zoals de eerste rechter terecht zegt, dergelijke eis als die van appellant slechts gegrond zou kunnen zijn, indien «het moest gaan om een schadevergoeding, verschuldigd door diegene die de gerechtskosten ten onrechte heeft uitgelokt» wat voorzeker ten deze het geval niet was, zodat, voor zover het arrest zou dienen geïnterpreteerd te worden als eiseres hebbende veroordeeld tot betaling van het litigieus bedrag, op grond van de redenering dat deze veroordeling gerechtvaardigd was omdat de door verweerder gemaakte kosten de schade vertegenwoordigden die door haar aan verweerder was toegebracht, het arrest niet gemotiveerd is naar de wens van de aangehaalde grondwettelijke beschikking waaruit deze schending volgt;

Overwegende dat vermits het arrest, zoals uit het antwoord op de eerste twee middelen blijkt, eiseres veroordeelt tot betaling van de kosten van de rechtspleging in kort geding doch niet tot schadevergoeding, het de in het middel bedoelde conclusie niet te beantwoorden had, daar deze conclusie niet meer dienende was;

Dat het middel ongegrond is;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 25 juni 1971.

Voorzitter: M. Van Malleghem.

Raadsheren: MM. Verhegge en Dujardin.

Eerste advocaat-generaal: M. Bonte.

Advocaten: Mrs. L.J. Martens, L. Van Bunnan, G. Cardon, Van den Sype, P. Bove loco Windey, A. Meeus en H. Hubené.

Auteursrecht. — Tekeningen en modellen. — 1. Namaking - Klachtdelict - Hoedanigheid van belanghebbende - Van auteur - Rechtspersoon — 2. Namaking van modellen - Nabootsing - Bedrieglijk karakter.

1. Op het stuk van auteursrechten is namaking een klachtdelict. De auteur, zijn rechthebbende of rechtverkrigende of nog, iedere belanghebbende, kunnen rechtsgeldig als schadelijders het delict doen vervolgen.

Om de klacht te kunnen indienen is het voldoende dat de klager belanghebbende is, d.i. dat hij kan beweren benadeeld te zijn, zonder dat hij hiervoor zijn hoedanigheid van auteur dient te bewijzen, aangezien hij niet noodzakelijk titularis van het auteursrecht hoeft te zijn; een vermoeden van schade, zelfs een moreel belang is voldoende. Betreffende de namaking van modecreaties heeft «La Chambre Syndicale de la Couture Parisienne» de kwaliteit om klacht in te dienen, daar zij, als vertegenwoordigster van de collectieve beroepsbelangen van haar leden, er een persoonlijk moreel belang bij heeft om te trachten namaak tegen te gaan.

Een rechtspersoon kan houder zijn van auteursrechten. Krachtens art. 7 auteurswet, volgens hetwelk de uitgever van een anoniem of pseudoniem werk vermoed wordt er de uitgever van te zijn, dienen de litigieuze modellen, die enkel verspreid worden onder de naam van een vennootschap, als anoniem werk, minstens als werk onder pseudoniem beschouwd te worden; daaraan doet niets af het feit dat naar aanleiding van de procedure sommige gegevens verstrekt zijn over de identiteit van de natuurlijke personen die tot het ontwerpen van de modellen hebben bijgedragen, aangezien blijkt dat zij zelf geen auteursrechten laten gelden. De term uitgever is toepasselijk op elke persoon of vennootschap die de publicatie en de verkoop van de werken van de auteur verzekert.

Daar het bovendien ten deze modellen betreft die gecreëerd zijn voor rekening van de klacht indienende vennootschappen hetzij door loontrekkenden, hetzij door organen van de vennootschap, mogen die modellen ook wettelijk ten originelen titel als eigendom van de vennootschappen beschouwd worden; zulks vloeit voort uit art. 2 van het K.B. nr. 91 van 29 januari 1935. Ook volgens de Franse wet van 11 maart 1957, die van toepassing is op de verhouding van de vennootschappen jegens hun aangestelde modellen, geldt dezelfde oplossing.

2. Namaking bestaat zelfs als er geen slaafse nabootsing is, als maar vaststaat dat vergissing mogelijk is tussen modellen, waarvan het ene een oorspronkelijk karakter draagt.

Zo er geen kwaadwilligheid is, is het voor de toepassing van de auteurswet voldoende dat er een bedrieglijke bedoeling is, te weten het zoeken winst te verwezenlijken ten nadele van derden.

Het bedrieglijk karakter kan ook blijken uit het feit dat de dader, alvorens aankopen van modellen te doen of kopies te maken, verzuimd heeft na te gaan of het auteursrecht bestaat. Een zodanig verzuim is al van die aard dat de beweerdte onwetendheid moet geacht wor-

den bewust te zijn zodat de bepaling van art. 22, lid 2, auteurswet toepasselijk is.

La Chambre Syndicale de la Couture Parisienne, Maggy Rouff S.A., Jean Patou S.A. e.a. t./ Geenens e.a.

Beklaagden niet schuldig verklaard aan de feiten sub. lit. B, en aannemende dat, bij gebrek aan bewijs omtrent de geldigheid van de klacht, de beklagden van de vervolgingen dienen ontslagen te worden, wat de feiten onder litt. A betreft (art. 26 van de wet van 22 maart 1886), werden, op tegenspraak behoudens voor de zesde beklagde welke verstek heeft gemaakt,

de beklagden ontslagen van de vervolging zonder kosten wegens de feiten sub. lit. A en lit. B van de dagvaarding;

De burgerlijke partijen (vermeld onder nrs. 1 t./m. 15) werden veroordeeld tot de kosten, deze ten bate van de Staat begroot op 14.566 frank;

De rechtbank verklaarde zich niet bevoegd om kennis te nemen van de geformuleerde burgerlijke eisen;

De kosten eraan verbonden werden aan de zijde van de burgerlijke partijen gelaten;

Bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Gent, correctionele zamer met drie Rechters, gedagtekend 11 januari 1971, waartegen het Openbaar Ministerie tegen de zes beklagden, op 18 januari 1971, en al de burgerlijke partijen (nrs. 1 t./m. 15) tegen de eerste, derde, vierde, vijfde en zesde beklagden, op 21 januari 1971, hoger beroep hebben ingesteld.

Gehoord (...)

Overwegende dat de hogere beroepen tijdig en in rechts-geldige vorm werden ingesteld;

Voorafgaandelijk de behandeling ten gronde:

Nopens de *kwaliteit* om klacht in te dienen = nopens de *ontvankelijkheid* van de rechtsvervolging hoofdens de tenlasteleggingen, omschreven onder littera A:

Overwegende dat de eerste rechter het al dan niet bewezen zijn van de tenlasteleggingen, voorzien onder littera A, niet heeft aangeraakt, en eenvoudigweg heeft beslist, dat: « bij gebrek aan bewijs omtrent de geldigheid van de klacht » uitgaande van de burgerlijke partijen, de beklagden van de vervolging dienden ontslagen te worden;

Overwegende dat, volgens de eerste rechter, het gebrek aan hoedanigheid om als klagende partij op te treden, wat de zevende (« La Chambre Syndicale de la Couture Parisienne ») en negentiende (« N.V. Jacques Griffe ») — thans respectievelijk eerste en dertiende — burgerlijke partij betreft, voortspruit uit het feit dat zij in het raam van de ganse zaak « blijkbaar in geen geval aanspraken hadden kunnen laten gelden in verband met enige schade », daar immers « uit niets blijkt dat zij — het bezit van auteursrechten kunnen inroepen, ten welke titel ook »,

terwijl, wat de overige burgerlijke partijen betreft, dit gebrek aan hoedanigheid voortvloeit uit de afwezigheid van bewijs in hunnen hoofde, nopens hun ingeroepen auteursrechten op de in de inleidende dagvaarding voorziene modecreaties (= tekeningen, modellen of toiles);

Overwegende dat, ten overstaan van het aldus voorafgaandelijk gestelde probleem van de al dan niet ontvankelijkheid van de klacht, een zeker onderscheid kan worden gemaakt tussen de eerste burgerlijke partij (« La Chambre Syndicale de la Couture Parisienne ») en de overige burgerlijke partijen;

Overwegende dat onmiddellijk dient gezegd dat de eerste rechter desaan gaande er een verkeerde zienswijze heeft op nagehouden, niet enkel wat betreft « La Chambre

Syndicale de la Couture Parisienne », doch ook wat betreft de overige burgerlijke partijen;

Overwegende dat door de burgerlijke partij « La Chambre Syndicale de la Couture Parisienne » terecht wordt opgeworpen dat om de kwaliteit te bezitten in huidige materie het reeds volstaat *belanghebbende* te zijn, in die zin dat zij kan beweren door de namaking *benadeeld* te zijn (« se prétend lésée », cfr. art. 26 op de auteurswet), zonder dat zij hiervoor haar hoedanigheid van auteur dient te bewijzen, vermits zij niet noodzakelijk titularis moet zijn van het auteursrecht; dat een vermoeden van schade volstaat, en dat zelfs een *moreel* belang voldoende is; (cfr. P. Recht « Le droit d'auteur en Belgique » blz. 173, n° 3 en 4; Les Nouvelles, « Le droit d'auteur » n° 587* en n° 590*);

Overwegende inderdaad dat de eerste rechter ten onrechte heeft beslist dat « La Chambre Syndicale de la Couture Parisienne » geen kwaliteit bezit om klacht in te dienen;

dat immers, als vertegenwoordigende de collectieve beroepsbelangen van de bij haar aangesloten leden (= de in zake overige burgerlijke partijen), ook zij een persoonlijk moreel recht heeft om te trachten de namaak tegen te gaan, minstens de misleiding in verband met de verkochte modellen;

Overwegende dat wat de burgerlijke partij « de N.V. Jacques Griffe » betreft, zij persoonlijk auteursrechten kan laten gelden over de tot haar patrimonium behorende modellen, zodat zij bij de aanvang van het onderzoek mocht vermoeden dat ook van haar modellen namaking werd gedaan;

dat zij dus eveneens gerechtigd was de vervolging bij wijze van klacht uit te lokken; dat weliswaar deze klacht uiteindelijk louter principiële moest blijven, vermits, ingevolge het onderzoek, geen enkele tenlastelegging is voorzien in de inleidende dagvaarding met betrekking tot modellen of patronen van deze burgerlijke partij;

Overwegende dat, wat de overige burgerlijke partijen betreft, nog bijkomende twistpunten worden opgeworpen door de verschillende beklagden;

Overwegende dat, — waar art. 26 van de voormelde wet voorziet dat het misdrijf van namaak een klachtdelict is —, volgens deze wet, alleen de auteur, zijn rechthebbende of rechtsverkrijgende, of nog ieder belanghebbende (cfr. reeds supra) bescherming geniet van de wet, in die zin dat zij rechtsgeldig als schadelijgende partij het kwetsieus klachtdelict kunnen doen vervolgen;

Overwegende dat, — wat nu meer speciaal de overige burgerlijke partijen betreft —, volgens beklagden, nog zou dienen bewezen te worden dat zij houder zijn van een auteursrecht in welke fractie of onderdeel ook, waarin hen schade werd berokkend door namaak, m.a.w. dat zij beschikken over privative rechten op de modellen, waarvan zij de kwaadwillige of bedrieglijke namaak aanklagen;

Overwegende dat, in dit verband, beklagden een eerste betwisting formuleren nopens de al dan niet *rechtspersoonlijkheid* van de klagers;

Overwegende dat, — vermits vreemde rechtspersonen rechtsgeldig in België mogen optreden —, het inderdaad behoort aan de burgerlijke partijen te bewijzen dat zij, als beweerde vennootschappen van frans recht, voldoen aan de wettelijke formaliteiten vereist door hun nationaal recht om van het voordeel van de rechtspersoonlijkheid te genieten, in welk geval dan aanvaard kan worden dat de klacht werd neergelegd door het orgaan van de vennootschap, dat, volgens frans recht, de vennootschap wettelijk vertegenwoordigt;

Overwegende dat, uit de overgelegde bescheiden, het voldoende bewijs werd geleverd dat de burgerlijke partijen, volgens frans recht, wel vennootschappen zijn die de rechtspersoonlijkheid kunnen inroepen;

dat « La Chambre Syndicale de la Couture Parisienne » een beroepsvereniging is met rechtspersoonlijkheid gesticht conform de franse wet van 21.3.1884, gew. bij de wet van 12.3.1920 ;

dat overigens de rechtspersoonlijkheid van de klagers haar grond put uit de beschikkingen van art. 196 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, zodat dient besloten dat de burgerlijke partijen, die ofwel de « P.V.B.A. » ofwel de « N.V. » als vennootschap vorm hebben in hun eigen land, vanzelfsprekend de rechtspersoonlijkheid bezitten, en dus gerechtigd zijn om in rechte in ons land op te treden ;

dat met betrekking tot hun eenzelligheid en maatschappelijke zetel geen enkele verwarring mogelijk is ;

Overwegende verder dat moeilijk te loochenen valt dat de modellen, waarvan de beweerde namaak het voorwerp van huidig geding is, ontworpen werden voor rekening van de verschillende handelsvennootschappen van frans recht ;

dat de tekst van het art. 2 van het K.B. van 29.1.1935 uitdrukkelijk het bezit van het auteursrecht ten opzichte van morele rechtspersonen voorziet ;

Overwegende dat beklaagden verder een andere opwerping maken nopens de toepasselijkheid van art. 7 van de A.W. ;

Overwegende dat de burgerlijke partijen inderdaad kwestieus artikel inroepen, dat bepaalt : « l'éditeur d'un ouvrage anonyme ou pseudonyme est réputé à l'égard des tiers en être l'auteur », om aldus voor te houden dat ter zake de *titularis* van het auteursrecht, wat hen betreft, ten genoeye van rechte bewezen is ;

Overwegende dat de stelling van de burgerlijke partijen ten deze gegrond is ; dat het derhalve ten onrechte is dat de eerste rechter het bijkomend argument, geput uit de beschikking van art. 7, inhoudende het *vermoeden* ten gunste van de *uitgever* van het werk van een onbekend auteur, eveneens heeft verworpen ;

Overwegende inderdaad dat de kwaliteit van auteur voldoende kan voortvloeien uit het wettelijk vermoeden, ingesteld bij voormeld artikel ;

dat immers ter zake de feitelijke auteurs (= fysieke personen) over het algemeen niet eens vermeld worden ; dat hieruit dus dient afgeleid te worden dat de kwestieuze modellen, ten aanzien van derden, dienen beschouwd te worden als een « anoniem » werk, of in elk geval onder « pseudoniem », waar zij verspreid worden onder de enkele naam van de vennootschappen ; dat desaanvaande de franse wet nog meer kategoriek is, dan de belgische (art. 8 van de wet van 11.3.1957) ;

dat, zelfs het feit dat bepaalde burgerlijke partijen naar aanleiding van onderhavige procedure, zekere gegevens hebben verschaft over de identiteit van enkele fysieke personen, die als medewerkers hebben bijgedragen tot het ontwerpen van modellen, niets verandert aan de draagwijdte van het hoger gestelde wettelijk vermoeden, daar uit de ingebrachte attesten voldoende blijkt dat geen enkele dezer personen er zich op beroept auteursrechten uit te oefenen in plaats van de burgerlijke partijen ;

dat aldus dient aanvaard te worden dat de verschillende rechtspersonen *titularis* zijn van de auteursrechten ; dat trouwens, concreet gezien, het maar normaal is dat, in een zo typische bedrijvigheid als deze van de modecreatie, de uitgever zich laat bijstaan in de voorbereidende praktische werkzaamheden door onderschikte modellisten, die geen enkele aanspraak maken op hun technische bijdrage, en zich niet eens beroepen op de titel van « auteur » ;

dat anderdeels de term zelf van « uitgever » (« éditeur ») vermeld in voormeld art. 7, een brede betekenis heeft, en zich blijkbaar niet beperkt tot de persoon die een door de A.W. beschermd werk heeft laten uitgeven, doch toepasselijk is op elke persoon of vennootschap die de publicatie verzekert en de verkoop van de werken van de auteur ;

Overwegende dat, — steeds nog in verder antwoord op de argumenten van beklaagden —, dient bepaald dat de vennootschappen niet enkel gerechtigd zijn zich te beroepen op het wettelijk vermoeden van art. 7 van de wet van 22.3.1886 op het auteursrecht, doch dat evengoed mag worden aanvaard dat — gezien het ter zake modellen betreffende gecreëerd « voor rekening » (« pour compte ») van de klacht indienende vennootschappen, hetzij door een of meer loontrekkenden, hetzij door de organismen van de maatschappij zelf (cfr. hiervoor infra) — de modellen ook wettelijk te beschouwen zijn als zijnde *ten originele titel* de eigendom van de belanghebbende maatschappijen zelf ; dat zulks uitdrukkelijk voortvloeit uit art. 2 van het K.B. n° 91 van 29.1.1935 betreffende de tekeningen en modellen, en uit het verslag aan de Koning dat aan dit K.B. voorafgaat : « indien de tekening of het model het werk is van één of meer loontrekkenden, uitgevoerd voor rekening van de maatschappij, die moet aanzien worden als zijnde de ontwerper en de *oorspronkelijke eigenares*, zal de bescherming ervan zich uitstrekken over een periode van 50 jaar, te rekenen vanaf de datum van de uitvinding » ;

dat derhalve mag worden besloten dat de burgerlijke partijen ten *dubbele* titel wettelijk te beschouwen zijn de auteursrechten te bezitten over de kwestieuze modellen ;

Overwegende evenwel dat beklaagden ook deze laatste conclusie aanvechten, alhoewel de reden dezer conclusie onder een dubbel oogpunt kan worden aangebracht ;

dat nl. dit *oorspronkelijk* recht zijn gegrondheid vindt ofwel in de theorie van het *orgaan* van een vennootschap (= de ontwerper van het model is terzelfdertijd orgaan van de vennootschap, of nog *P.D.G.* (= *président directeur général* zich vereenzelvigend met de vennootschap zelf) van een N.V.), ofwel in een tweede mogelijkheid waar de ontwerper van het model als loontrekkende in dienst is van de vennootschap ;

dat in de eerste veronderstelling, — wat namelijk het geval is met de vennootschappen Balmain en Pierre Cardin —, waar de vennootschappen rechten verwerven door hun organen, het duidelijk is dat, wanneer deze vennootschappen een van hun organen hebben die terzelfvertijd createur is van de modellen, zij « ab origine » auteursrechten bezitten op creaties tot stand gebracht door hun « gerant » of « P.D.G. » in het kader van het sociaal voorwerp dat ons bezighoudt ;

dat in de tweede veronderstelling, — slaande op de overige vennootschappen — reeds hoger werd aangestipt, dat de ontwerpers van de modellen, werkende in collectief verband, loontrekkenden zijn, in dienst van de vennootschap, zodat, in dit geval, luidens voormeld art. 2 (K.B. van 29.1.1935) de werkgever zelf als de ontwerper wordt beschouwd ;

dat trouwens deze ondergeschikten, betaald voor de werkprestaties die zij in het kader van hun dienstcontract leveren, het product van hun arbeid aan hun werkgever afstaan, zodat ook hun creaties in dienstbetrekking, minstens in hun *materiële* bestanddelen, de eigendom zijn van de patroon ; (cfr. Van Isacker « de morele rechten van de auteur » bez. 128) ; dat derhalve deze werkgever de *titularis* wordt van de patrimoniale rechten, verbonden aan de artistieke creaties van zijn gesalarieerden, hetzij stilzwijgend, ingevolge het contract van dienstverhuring, hetzij uitdrukkelijk, ingevolge speciale overeenkomsten van *cessie* of van *overdracht* ;

Overwegende weliswaar dat, wat dit laatste besluit betreft (betrekkelijk de *cessie* of de *overdracht*), beklaagden uiteindelijk nog inroepen dat het de franse wet van 11.3.1957 is, die ter zake van toepassing is voor de verhouding van de burgerlijke partijen t.o.v. hun aangestelde modellisten ; dat art. 1 van deze wet voorziet dat de fysieke auteur, door het feit van zijn creatie, de eigendom

van zijn ontwerp geniet, zelfs ontstaan in dienstverband, en dat de eraan verbonden patrimoniale rechten slechts overgaan op een derde door de cessie of de overdracht ;

Overwegende dat, principieel gezien, inderdaad de franse wet desaangaande van toepassing is, en niet de belgische ;

dat evenwel de franse rechtspraak sindsdien terecht heeft aanvaard dat het contract van dienstverhuring voor gevolg heeft de cessie ten voordele van de werkgever van de attributen van patrimoniale orde op het werk gecreëerd door de gesalarieerden (cfr. Cour d'appel d'Aix en Provence, dd. 21.10.1965, Rec. Dalloz 1966, blz. 70, met noot P. Greffe ; J.C.P. 1966, 14657, met noot Boursigot) ;

Overwegende dat rekening dient te worden gehouden met deze pragmatische evolutie van de franse rechtsleer en rechtspraak, dewelke in gunstige zin is afgeweken van de strikte toepassing « au pied de la lettre » van de bepalingen van hoger vermelde franse wet, in die mate dat zij het onredelijk heeft gevonden dat de werkgever, die aan een aangestelde een salaris uitbetaalt, samen met al het materiaal te zijner dispositie, ten einde het scheppen van tekeningen of modellen, niet vrij zou mogen beschikken, minstens over de patrimoniale rechten verbonden aan de creaties van zijn ondergeschikten, zodat dan ook, in huidige geding, voormelde wettekst billijk mag worden geïnterpreteerd in die zin dat, door het eenvoudig effect van het contract van dienstverhuring, het recht van reproductie en de eraan verbonden gevolgrechten, aan de werkgever toebehoren ; (cfr. nog in dit verband Juriscl. Dessins et Modèles, P. Greffe, fasc. X, n° 11 en volg. ; van zelfde auteur, « Les droits des éditeurs publicitaires », Dalloz, 1960, blz. 4 en volg.) ;

Overwegende dat, — hoe dan ook bekeken —, uit de weerlegging van de verschillende opwerpingen door de beklaagden geformuleerd, dient besloten te worden dat het de burgerlijke partijen zelf zijn die de enige titularissen zijn van de auteursrechten op de ingeroepen tekeningen en modellen, zodat het, in ieder geval, ten onrechte is dat de eerste rechter beslist heeft dat het bewijs omtrent de geldigheid van de klachten, — wat de feiten betreft voorzien onder littera A —, niet zijnde geleverd, de beklaagden van deze rechtsvervolgving dienden ontslagen te

Ten gronde op strafrechtelijk gebied.

I. Wat betreft de tenlastelegging, voorzien onder littera A : worden ;

Overwegende dat in eerste plaats de vraag rijst verband houdende met de al dan niet *originaliteit* van de in de dagvaarding omschreven tekeningen en modellen ;

Overwegende dat, volgens art. 1 van de B.W. van 29.1.1935, beschouwd worden als tekeningen en modellen, vatbaar voor de bescherming van de wet van 22.3.1886 op het auteursrecht : « alle schikkingen van lijnen, van figuren, van kleuren of van plastische vormen, getekend, aangebracht, gegraveerd, gebeeldhouwd, gedreven, gegoten, geweven, geborduurd enz... welke voor doel hebben aan een product een *nieuw* voorkomen of een *eigenaardige* vorm te geven » ;

Overwegende evenwel dat deze nieuwigheid of originaliteit niet absoluut en volstrekt moet zijn (R.P.D.B., T. III v° « Dessins et modèles », blz. 700, n° 15) ; dat immers iedere nieuwe combinatie van reeds gekende en tot het openbaar domein behorende elementen, vatbaar is voor bescherming, van het ogenblik af dat haar geheel een nieuw voorkomen (« effet ») vertoont, of een nieuwe indruk geeft (cfr. R.P.D.B. supra ibidem), zodat een nieuw resultaat bekomen wordt dat aanspraak kan maken op voldoende oorspronkelijkheid om van vroegere verwezenlijkingen onderscheiden te worden ; (Cass. 27 mei 1935, J.T. 1935, n° 3471) ;

Overwegende dat er namaking bestaat, zelfs bij afwezigheid van slaafse nabootsing, van dan af dat de vergissing mogelijk wordt tussen twee modellen, waarvan het ene een oorspronkelijk karakter draagt ;

dat deze oorspronkelijkheid souverain door de feiten-rechter wordt beoordeeld ;

Overwegende dat de namaking van tekeningen en modellen, aanleiding kan geven tot een strafvordering, op grond van art. 22, al. 1 van de wet van 22.3.1886, indien er *kwade trouw* aanwezig is, d.i. indien de namaking kwaadwillig of bedrieglijk geschied is ;

dat die zelfde kwade trouw vereist is voor het misdrijf omschreven onder art. 22, al. 2 van dezelfde wet ;

Overwegende dat, zo geen kwaadwilligheid aanwezig is, het bestaan van het *bedrieglijk* inzicht, — door het zoeken winst te verwezenlijken ten nadele van derden —, volstaat om de inbreuk te weerhouden ;

Overwegende dat, ten einde geadviseerd te worden nopens de al dan niet originaliteit van de kwestieuze patronen en modellen —, in een zo bijzondere en delicate materie als deze van de vrouwelijke mode, — het meer dan verantwoord was het deskundig onderzoek toe te vertrouwen aan een vrouwelijke expert, waarvan het omvangrijk en degelijk gemotiveerde verslag getuigt van ruime vakkundige kennis ;

dat het Hof, — uiteraard niet bedreven in deze materie —, zich dan ook naar de besluiten van dit verslag wenst te schikken ;

Overwegende dat, vanzelfsprekend, nu uit het onderzoek is gebleken dat zo maar circa 3.000 modellen per jaar worden gecreëerd door de Parijse gespecialiseerde modehuizen, dit reeds een aanwijzing is dat het creatief vernuft van de Parijse couturiers, — bijgestaan door de moderne vormen van publiciteit —, ook zijn impuls en stimulans vindt in motieven van speculatieve aard, afgestemd op de psychologische kennis van de zo bekoorlijke vrouwelijke vaniteit, die zich, voornamelijk in onze huidige consumptie-maatschappij, steeds maar opnieuw anders wil veruitwendigen ;

dat, alhoewel deze algemene beschouwing blijkbaar haar invloed moet hebben op de appreciatie van het hierna te behandelen burgerlijk aspect van zaken, zulks nochtans niet wegneemt dat op het louter deskundig gebied, de deskundige dient gevolgd te worden, die met een bewonderingswaardig geduld, de nodige schifting en analyse heeft weten te doen, model per model, om slechts deze modellen te weerhouden waarop de originaliteit, — rekening gehouden met de hoger gestelde principieën —, voldoende toepasselijk is ;

Overwegende dat aan de deskundige dan ook niet kan verweten worden niet te hebben nagegaan :

1) of de elementen van elk werk, die een aspect of vorm verstrekken, welke op het ogenblik van de creatie als origineel dient bestempeld te worden ten opzichte van de bestaande mode, niet in het *verleden* of in het *buitenland* terug te vinden is ;

2) of de elementen, welke de deskundige als origineel bestempelt, aan geheel het kleed een nieuw aspect of originele vorm geven ten opzichte van *alle andere* klederen van hetzelfde modehuis en van *andere modehuizen* ;

3) of de kwestieuze originaliteit niet terug te vinden is in andere modellen van hetzelfde modehuis of van *concurrenten* ;

Overwegende dat het voldoende verantwoord is, dat de deskundige, — wat trouwens aan haar opdracht beantwoordde —, de overtuigingsstukken, bestaande uit patronen, modellen, schetsen en foto's, met de originelen heeft vergeleken, ten einde uit te maken of zij al dan niet als namaking te bestempelen zijn ; dat zij eveneens, op verantwoorde wijze, de door haar als nagemaakte weerhouden modellen en klederen heeft beschreven, door aan te duiden

door welke combinatie van *lijnen* en *vormen* (cfr. supra — principieën) zij een nieuw aspect bieden of een originele vormgeving vertonen ;

dat de deskundige dus wel een degelijk verslag heeft uitgewerkt, omvattende o.m. :

1) een beknopte samenvatting behelzende de principieën van de *originaliteit* ;

2) een verslag, per zaak, met aanduiding van de details per patroon, overeenstemmend met een gelijkaardig dubbel ;

Overwegende dat aldus door het deskundig verslag duidelijk is gebleken dat de meeste in beslag genomen exemplaren degelijk namaak zijn ;

dat, voor wat de modellen, patronen en toiles betreft, de deskundige een drievoudige indeling heeft gemaakt, getuigend van de nauwgezetheid van haar onderzoek : nl. :

1) een eerste, behelzende sommige, door haar wel bepaald aangeduide modellen, patronen en toiles, die *alle* kenmerken van het origineel vertonen, tot in het kleinste detail toe ;

2) een tweede, behelzende een reeks die alle kenmerken vertonen van de bestaande originelen, waarop ze zonder twijfel *geïnspireerd* zijn, en waarvan de uiterlijke verschillen zo miniem zijn dat ze niet merkbaar zijn voor buitenstaanders ;

3) een laatste reeks modellen, die niet overeenstemmen met de neergelegde overtuigingsstukken, vermoedelijk omdat bij het samenstellen van de dossiers door de couturiers, bepaalde seizoenen met elkaar werden verwisseld ;

Overwegende dat, na haar algemene bevindingen, de deskundige tot een nauwkeurig overzicht komt van de modellen, per *couturier* en per *beklaagde*, om ten slotte haar besluiten te formuleren *per model* ;

Overwegende dat het Hof er zich dan ook kan toe beperken, deze grondige studie en motivering, behelzende de uiteindelijk weerhouden gevallen tot de hare over te nemen, zonder te moeten in herhaling vallen wat de overschrijving betreft, wat trouwens een onbegonnen en overbodig iets zou zijn ;

Overwegende dat, eens het bewijs aanvaard van de *namaking* van de in de dagvaarding voorziene gevallen, nog een laatste probleem te beantwoorden is in verband met de strafbaarheid van de feiten, nl. het al dan niet *bedrieglijk* karakter ervan, het kwaadwillig opzet reeds onmiddellijk uit te sluiten zijnde ;

dat derhalve nog dient nagegaan of de beklaagden gehandeld hebben met het inzicht profijt te verwezenlijken ten nadele van de klacht doende burgerlijke partijen, en met de vereiste kennis van de schending van de auteursrechten dezer partijen, m.a.w. of ze te goeder of ter kwader trouw hebben gehandeld ;

Overwegende dat hier reeds mag worden aangestipt, in antwoord op de opwerping geformuleerd nopens de mogelijke verjaring van bepaalde feiten, dat, in ieder geval (bijaldien het bedrieglijk opzet aanwezig is), de aangehouden feiten dienen beschouwd te worden als een opvolging van meerdere misdadige gedragingen, systematisch er op nagehouden ingevolge een zelfde misdadig inzicht, zodat de verjaring — eerst beginnende te lopen vanaf de datum waarop het laatste van deze feiten werd gepleegd — voor deze gevallen niet is ingetreden, vermits deze regelmatig werd onderbroken door de verzending, bevolen in 1969 ;

1°) *Ten aanzien van eerste beklaagde, Geenens Georgina :*

Overwegende dat beklaagde inroept dat ze te goeder trouw de patronen heeft aangekocht van personen, bekend in de modewereld, en waarvan ze wist dat ze in verbinding waren met franse couturiers, zodat ze mocht overtuigd zijn dat de verkoop was toegelaten ;

dat, niet in bezit zijnde van een koperskaart (« *carte*

d'acheteur») van een van de modehuizen waarop het verkoopverbod was vermeld, ze ook niet bekend was met de contractuele bedingen welke de Parijse couturiers aan hun medecontractanten opleggen ;

Overwegende dat deze nogal simplistische uitleg van beklaagde bezwaarlijk kan worden aanvaard ;

dat immers uit de gegevens van de strafzaak blijkt dat beklaagde, die een eigen nogal belangrijke couture zaak uitbaat, goed vertrouwd is met de gebruiken en onderhandelingsin in de modewereld ;

dat zij zelf bekend nooit rechtstreeks van de gekende Parijse huizen van « *haute couture* » modellen of patronen te hebben aangekocht, daar zulks het bijwonen van *modedéfilés* in Parijs impliceert, waarbij voor een minimum bedrag moet worden aangekocht, terwijl de mogelijkheid in België bestaat zich aan veel voordeliger prijzen en voorwaarden modellen aan te schaffen bij huizen die de *défilés* te Parijs wel bijwonen en daar hun keuze doen ;

dat deze omzeilende uitleg reeds een onrechtstreekse bekentenis insluit ; dat zij tevens bekend bij Kreitz de afgewerkte collecties te hebben gezien, doch er zich nooit te hebben om bekommerd te weten of het modellen waren aangekocht in Parijs, of uitgevoerd in het atelier Kreitz zelf ;

Overwegende nu juist dat het bedrieglijk karakter er o.m. in bestaat zich ervan te onthouden, alvorens aankopen van modellen te doen of copies uit te voeren, na te gaan of het auteursrecht bestaat ; dat dit gebrek aan nazicht of onderzoek reeds van aard is de beweerdte onwetendheid als *bewust* te doen aantijgen, en de bepaling van art. 22, al. 2 van de wet van 22.3.1886 toepasselijk te maken ; (Novelles « *Droit d'auteur* » n° 189) ;

dat trouwens uit het geheel van de overliggende gegevens op zijn minst het grondig vermoeden rijst dat beklaagde zich niet heeft kunnen vergissen in de verdachte hoedanigheid van haar co-contractanten (huizen Kreitz en Andries), waarvan ze blijkbaar moet hebben geweten dat zij door de Parijse mode-ontwerpers niet gemandateerd waren om in hun naam toelating te geven tot het reproduceren van hun modellen ; dat, zelfs het feit dat « *Vogue* » bepaalde patronen uitgeeft, geen argument is haar voordeel schept, — zoals beklaagde het wil voorhouden —, vermits algemeen bekend is dat « *Vogue* » toelating heeft bepaalde modellen te verspreiden binnen zekere voorwaarden, modellen evenwel die niets gemeens hebben met deze die werden nagebootst ; dat trouwens geen enkel van de nagemaakte modellen werd verwezenlijkt aan de hand van de patronen door « *Vogue* » uitgegeven ;

Overwegende dat beklaagde evenmin in haar zienswijze kan gevolgd worden, waar ze voorhoudt dat, voor haar gebeurlijke bestraffing, enkel in aanmerking zouden mogen komen deze patronen, waarvan ze uiteindelijk de namaak toegeeft (zijnde de *zeven* patronen beschreven in haar besluiten van 29.4.1971), terwijl ze voor de overige patronen of modellen — door het deskundig verslag eveneens als nagemaakt aangehouden — straffeloos zou moeten uitgaan, om reden dat, volgens haar, het *bezit* op zich zelf niet door de wet wordt beteugeld ;

Overwegende dat, op dit laatste argument, dient geantwoord dat beklaagde al de nagemaakte modellen of patronen in haar bezit bewust met commerciële doeleinden heeft aangeworven, nl. voor de uitwerking ervan, en tevens met de kennis en het opzet de betaling te kunnen ontduiken van de rechten aan de werkelijke ontwerper toekomend ;

Overwegende dat het aldus overbodig wordt nog nader uit te weiden over de zeer relevante gegevens verstrekt door beklaagde De Wulf, die omstandig uitlegt hoe hij in contact is gekomen met het huis Geenens te Gent « waar mede zaken te doen waren » ;

2°) *Ten aanzien van tweede beklagde, Bries Jacques :*

Overwegende dat de feiten ten laste gelegd van beklagde overduidelijk bewezen zijn door de gegevens van de strafzaak ;

dat, meer bepaald, bewezen is dat beklagde, als verantwoordelijke uitbater van het huis « Jenny Andries » te Brussel een belangrijke tussenschakel is geweest in de *zwendel* van patronen en modellen, vanzelfsprekend bedrieglijk aangekocht ; dat zulks ook het geval is voor de patronen en modellen lastens hem in de dagvaarding voorzien, en waarvoor geen enkel bewijs van regelmatige aankoop kan worden overgelegd ;

3°) *Ten aanzien van derde en vierde beklagde :*

Overwegende dat de feiten ten laste gelegd van deze beklagden voldoende bewezen zijn door de gegevens van het strafrechtelijk onderzoek ;

Overwegende dat derde en vierde beklagden, Dierckx Elise en De Wulf Renatus, de zaakvoerders zijn van de « P.V.B.A. Elisabeth Kreitz » te Antwerpen ; dat het omvangrijke onderzoek, wat meer speciaal hen betreft, heeft kunnen uitwijzen dat zij een van de grote sluikleveranciers zijn geweest van de modellen van de Parijse couturiers ;

dat zij trouwens toegegeven hebben nooit in bezit te zijn geweest van een « *carte d'acheteur* », en reeds vanaf 1963 begonnen zijn, vooral bij Jacques Bries (tweede beklagde) franse patronen te kopen, aan 2.500 fr. per stuk ;

dat beklagde De Wulf niet verduikt dat tussen bijna al de grote modehuizen van België een « *intense handel* » bestaat in Parijse patronen ;

dat de patronen die zij van Bries hebben aangekocht door hen uitgewisseld werden in het buitenland, terwijl het evengoed gebeurt dat door hen copïes van deze patronen worden voortverkocht aan belgische huizen van « *haute couture* » ;

Overwegende dat dan ook van goede trouw in hunnen hoofde geen sprake is ;

dat hun verklaringen op een bekentenis neerkomen, waar wordt toegegeven dat voor elk van de patronen door hen aangekocht in het huis Bries, in hun eigen atelier een model werd uitgevoerd voor hun eigen collectie ; « *dit model was de trouwe reproductie van het franse model* » ; « *van de patronen die wij hetzij ruilden, hetzij voortverkochten, maakten wij zelf een copie van het patroon, de croquis en de referenties, die wij aan de cliënten verzonden* » ;

Overwegende dat beklagden nog aanvoeren dat het verbod om beschermde modellen te reproduceren alleen maar zou voortspuiten uit overeenkomst, zodat hen niet kan verweten worden modellen gecopieerd te hebben, daar zij geen overeenkomst hebben gesloten met de betrokken burgerlijke partijen, en hen derhalve geen schending van verbintenis of contractuele fout kan worden ten laste gelegd ;

Overwegende dat deze zienswijze vanzelfsprekend niet opgaat, daar het verbod originele modellen te reproduceren uit de wet zelf voortvloeit (art. 1 wet van 22.3.1886) ;

4°) *Ten aanzien van vijfde en zesde beklagde :*

Overwegende dat wat deze beide beklagden betreft, het strafbaar karakter van de hen ten laste gelegde feiten, niet ten genoegen van rechte bewezen is, daar uit de gegevens van de zaak mag worden aanvaard dat zij te goeder trouw hebben gehandeld ;

Overwegende inderdaad dat de handelszaak « Marcel Nihon - Couturier-Fourreur », gevestigd te Luik, uitgebaat werd door wijlen Marcel Nihon (overleden op 20.9.1966), die deze zaak volledig beheerde, zonder tussenkomst van

beklaagden, respectievelijk echtgenote en zoon van voormelde ;

dat de aangeklaagde feiten zich situeren vóór het overlijden van Marcel Nihon ;

dat verder het occasioneel optreden van beklagden in deze zaak een volstrekte « *bona fide* » uitvoering blijkt te zijn geweest van de opdrachten van wijlen Marcel Nihon, die toen ziek was geworden, doch de zaak verder bleef leiden ;

dat hun goede trouw dus dient aanvaard te worden, zelfs wanneer zij zich, in opdracht van wijlen Marcel Nihon, bij het huis Kreitz te Antwerpen enkele patronen aanschaffen, zonder dat zij blijkbaar ingewijd waren in de bijzondere techniek en verplichtingen van dergelijke verhandelingen ;

II. *Wat betreft de tenlastelegging voorzien onder littera B :*

Overwegende dat de eerste rechter terecht deze feiten als niet bewezen heeft verklaard in hoofde van al de beklagden ;

Overwegende dat uit niets blijkt dat beklagden ooit enige koper hebben bedrogen omtrent de aard of de oorsprong van de verkochte zaak, vermits geenszins is bewezen dat beklagden klederen, modellen, patronen of toiles hebben verkocht of geleverd, die *in schijn* gelijk waren aan die welke de kopers hebben gekocht of hebben gemeend te kopen, nl. als zijnde origineel afkomstig van de huidige vennootschappen, burgerlijke partijen in zake, of nog als voorgesteld onder de benaming van deze burgerlijke partijen ;

dat trouwens geen enkele koper van kledingsstukken werd ondervraagd ; dat desaangaande ook geen enkele klacht is bekend ; dat anderdeels de prijzen van de kledingstukken, zoals deze worden vermeld in het strafdossier, reeds op zich zelf aanwijzen dat de kopers (koopsters) er voldoende op de hoogte van waren dat de stukken die zij kochten niet vervaardigd waren geworden door de franse modehuizen ;

dat vanzelfsprekend, ook nooit bedrog is aanwezig geweest bij de verkoop of aankoop van modellen en patronen, zoals bedoeld in art. 498, al. 3 S.W.B. ;

Op burgerlijk gebied.

Overwegende dat de onder littera A omschreven en aangehouden strafbare feiten lastens eerste (Geenens Georgina), derde (Dierckx Elise) en vierde (De Wulf Renatus) beklagde, in rechtstreeks oorzakelijk verband staan met de schade door de burgerlijke partijen geleden ;

Overwegende dat, vermits vijfde (Lawarrée Emilienne) en zesde (Nihon René) beklagde van de rechtsvervolgning worden ontslagen, het Hof zich onbevoegd dient te verklaren om uitspraak te doen nopens de vorderingen van de burgerlijke partijen, in zover deze tegen deze beklagden zijn gericht ;

Overwegende dat wat tweede beklagde (Bries Jacques) betreft, door de burgerlijke partijen gewag wordt gemaakt van een transactionele betaling door deze beklagde gedaan, zodat tegen hem geen vordering wordt ingesteld ;

dat evenwel noch de inhoud, noch het bedrag van deze minnelijke regeling wordt bekend gemaakt, zodat een belangrijk element van vergelijking aan het Hof wordt ontzegd ;

I. *Ten aanzien van de vordering van de burgerlijke partij : « La Chambre Syndicale de la Couture Parisienne » :*

Overwegende dat de vordering van deze burgerlijke partij, in zover gericht tegen Geenens Georgina, Dierckx Elise en De Wulf Renatus, en strekkende tot de veroordeling van ieder van hen tot de hoofdsom van 1 frank, als morele

schade, ontvankelijk en gegrond is, om de motieven reeds hoger in het arrest aangehaald ;

Overwegende dat geen reden aanwezig is om de publicatie van onderhavig arrest op kosten van de verwezenen te bevelen, en zulks om de redenen die hieronder worden aangeduid ;

II. Ten aanzien van de vorderingen van de overige burgerlijke partijen (cfr. vonnis nr. 8 tot en met 21 — thans nrs. 2 tot en met 15 — met uitzondering van de « N.V. Jacques Griffe » die geen vordering instelt) :

Overwegende dat de vorderingen van deze burgerlijke partijen, in zover deze gericht zijn tegen Geenens Georgina, Dierckx Elise en De Wulf Renatus ontvankelijk zijn en gedeeltelijk gegrond ;

Overwegende dat de materiële schade door deze burgerlijke partijen geleden niet om te zetten is in een cijfer, mathematisch te berekenen, om de redenen hieronder toegelicht ;

Overwegende dat de burgerlijke partijen in eerste plaats inroepen dat door de onrechtmatige aanwerving van de modellen of patronen of copies ervan de verwezenen besparingen hebben verwezenlijkt door het ontgaan van de werkelijke prijs die zij bij regelmatige aanwerving hadden moeten betalen, volgens bepaalde tarieven ;

Overwegende dat deze zienswijze slechts gedeeltelijk opgaat ;

dat immers, in hun besluiten, de burgerlijke partijen zelf toegeven dat beklaagde Bries Jacques, handelend voor de P.V.B.A. Kreitz, de voornaamste bron van onrechtmatige verhandelingen is geweest ;

dat derhalve, ingevolge de dading met Bries Jacques afgesloten (cfr. supra) reeds een zekere schadeloosstelling werd bereikt ;

dat anderdeels, wat de bewering van de totaal uitgespaarde kostprijs betreft, dient vermeld dat voor « niet Fransen » de koopprijs, buiten het model, de patroon of de toile, ook nog en beperkt reproductierecht omvat ;

Overwegende dat de burgerlijke partijen zich vervolgens beroepen op allerhande kosten en lasten (bv. reis- en verplaatsingskosten ; kosten van besprekingen en bezoeken...), veroorzaakt door de wijd vertakte opsporing doorheen het land ;

Overwegende evenwel dat niet al deze kosten ten laste te leggen zijn van de drie verwezenen (Geenens ; Dierckx en De Wulf), vermits heel wat domeinen van opsporingen zijn gebeurd, weermade zij geen enkel uitstaans hebben ;

dat trouwens ingevolge het strafrechtelijk onderzoek, de burgerlijke partijen reeds een noemenswaardig voordeel hebben getrokken, door het feit dat de ruime opsporingen van dit onderzoek hebben toegelaten een gelijklopende markt van zwendel van patronen te ontmantelen, buiten België om, en waaraan huidige aansprakelijke verwezenen (Geenens ; Dierckx en De Wulf) totaal vreemd zijn ;

Overwegende ten laatste dat de burgerlijke partijen ook commerciële schade inroepen, veroorzaakt door de door de misdrijven gepleegde verstoring van de normale markt ; verwarring gesticht in de mode-wereld ; verhindering van de regelmatige verspreiding van de modellen ; kortom schade berokkend aan de faam en de naam van de betrokken couturiers ;

Overwegende dat gewis commerciële schade werd veroorzaakt ingevolge de gepleegde misdrijven ; dat evenwel deze schade niet nader wordt gestaafd op grond van concrete en controleerbare gegevens of bescheiden, die zouden moeten toelaten de weerslag ervan uit te maken op het volume van de eigen bedrijfsactiviteiten, en de winstdervingen te bepalen op de normale markt, rekening gehouden met het geheel van de omstandigheden ; dat trouwens niet wordt ingezien hoe de enige drie aangespro-

ken aansprakelijken belangrijke schade zouden kunnen berokkend hebben aan het cliënteel van de burgerlijke partijen, te Parijs en op het franse grondgebied, blijkbaar verschillend van het cliënteel van de drie vermelde uitbaters van belgische modehuizen ;

Overwegende dat het uiteindelijk belang van onderhavige specifieke modezaak tot haar ware proportie dient te worden herleid ; dat hierbij dient bedacht dat het modeverschijnsel, nog nooit in een dergelijk rythme heeft geëvolueerd, zodat aan het creatief, doch uiterst vlug voorbijgaand werk van de couturiers, slechts dit belang moet worden gegeven dat het werkelijk toekomt ;

Overwegende dat, rekening houdend met al deze gegevens en beschouwingen, het gegrond voorkomt de door de burgerlijke partijen geleden schade « ex aequo et bono » te bepalen, tevens in zekere mate voor ogen het respectievelijk aantal modellen en patronen ;

Overwegende dat aldus, lastens *Geenens Georgina*, aan volgende burgerlijke partijen, als vergoeding van schade respectievelijk mag worden toegekend :

in hoofdsom

1) aan de S.A. Pierre Balmain	5.000 F.F.
2) aan de vennootschap Madeleine De Rauch	600 F.F.
3) aan de S.A. Jacqueline Godard	200 F.F.
4) aan de S.A. Jacques Heim	1.200 F.F.
5) aan de S.A.R.L. Guy Laroche	400 F.F.
6) aan de S.A. Jean Patou	1.700 F.F.
7) aan de S.A.R.L. Nina Ricci	1.400 F.F.
8) aan de S.A.R.L. J.L. Scherrer	120 F.F.

Overwegende dat lastens *Dierckx Elise* en *De Wulf Renatus*, in solidum, aan volgende burgerlijke partijen als vergoeding van schade respectievelijk toekomt :

in hoofdsom

1) aan de S.A. Pierre Balmain	6.000 F.F.
2) aan de S.A. Castillo	200 F.F.
3) aan de vennootschap Madeleine De Rauch	1.500 F.F.
4) aan de S.A.R.L. Christian Dior	4.000 F.F.
5) aan de S.A. Jeanne Lanvin	1.500 F.F.
6) aan de S.A.R.L. Guy Laroche	1.000 F.F.
7) aan de S.A. Jean Patou	4.000 F.F.
8) aan de S.A.R.L. Nina Ricci	2.500 F.F.
9) aan de S.A.R.L. Pierre Cardin	500 F.F.
10) aan de S.A. Maggy Rouff	200 F.F.

Overwegende dat er geen aanleiding is om, — zoals door de burgerlijke partijen gevraagd —, te bevelen dat onderhavig arrest op kosten van de verwezenen zou worden gepubliceerd ;

dat iedere machtiging tot publicatie op kosten van de verwezenen ongegrond voorkomt, en als vorm van herstel zijn actueel belang heeft verloren, gelet op de hoger reeds uitgebrachte beschouwingen ;

Overwegende dat, ingevolge de beschikking van art. 23 van de wet van 22.3.1886 op het auteursrecht, de veroordeling enkel lastens de veroordeelden dient te worden uitgesproken van de bij hen respectievelijk in beslag genomen nagemaakte modellen, patronen en toiles (of copies ervan) ;

.....

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer — 4 maart 1971.

Voorzitter : M. J. Wildiers.

Rechters : M.M. J. Massa en L. Hernould.

Advocaten : Mrs. H. Daniels en J. Stappers.

Testament. — Eigenhandig testament. — Formaliteiten van tenuitvoerlegging. — Aanbieding aan de voorzitter van de rechtbank. — Ook voor bijzonder legaat. — Sanctie.

Art. 1007 B.W., volgens hetwelk ieder eigenhandig testament vóór de tenuitvoerlegging wordt aangeboden aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement waar de erfenis is opengevallen, maakt weliswaar deel uit van « Afdeling IV. Algemeen Legaat », maar is blijkens de ratio legis en de tekst van het artikel toepasselijk op alle eigenhandige testamenten, ook degene die een bijzonder legaat inhouden.

Het niet-naleven van deze formaliteit is een reden van niet-ontvankelijkheid van de eis die strekt tot aflevering van het legaat.

Van Ryckeghem t./ Van de Velde

Overwegende dat de inleidende dagvaarding werd opgesteld ten verzoeken van mevrouw Etienne Van Ryckeghem, voor zoveel als nodig bijgestaan en gemachtigd om in rechte te treden door haar echtgenoot, de heer Eugene Mayens ;

Dat in een conclusie ter zitting door eisende partij wordt verklaard dat Mayens Eugene overleden is sedert de inleidende dagvaarding en dat derhalve Van Ryckeghem Etienne alleen verschijnt ; dat verweerders zich akkoord verklaarden met de aldus gewijzigde procedure ;

Dat akte dient verleend aan eiseres dat ze alleen als eiseres optreedt ;

Overwegende dat de eis strekt tot aflevering door de verweerders, de enige wettelijke erfgename van Henri Van de Velde, overleden te Assenede op 11 augustus '67, van een legaat van 50.000 Fr. aan eiseres, en dit op grond van een eigenhandig testament van Henri Van de Velde, gedagtekend 21 oktober 1961.

Ontvankelijkheid :

Overwegende dat de rechtbank eerst te onderzoeken heeft of de eis ontvankelijk is ;

Overwegende dat verweerders verklaren dat hij niet ontvankelijk is omdat het eigenhandig testament waarvan kwestie, niet overeenkomstig art. 1007 B.W., aangeboden werd aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement waar de erfenis is opengevallen (of de voorzitter van een andere rechtbank van eerste aanleg — De Page dl VIII nr. 872) vóór de tenuitvoerlegging ervan gevraagd werd ;

Overwegende dat eiseres hierop antwoordt dat het testament niet aan de voorzitter van de rechtbank dient aangeboden te worden omdat art. 1007 slechts toepasselijk is op algemeen legaten omdat het deel uitmaakt van afd. IV die slechts van toepassing is op eigenhandige testamenten die betrekking hebben op een algemeen legaat, hetgeen trouwens ook wordt bewezen door de bewoordingen van art. 1008 ;

Overwegende dat overeenkomstig een niet betwiste rechtspraak en rechtsleer art. 1007 hoewel het voorkomt in de afdeling welke als titel draagt « Algemeen legaat » toepasselijk is op elk eigenhandig testament (zie De Page VIII nr. 867 B en C — Colin et Capitant III 3° uitg. nr.

1147 2°) ; dat, zo er wel een fout bestaat bij de wetgever wat betreft de indeling van de stof, art. 1007 nochtans zoals blijkt uit de aanhef van dit artikel (« ieder eigenhandig testament... ») toepasselijk is op alle eigenhandige testamenten, óók degene die een bijzonder legaat inhouden, hetgeen begrijpelijk is op grond van de « ratio legis » : bewaring van het testament (zie ook Kluyskens : Schenkingen en Testamenten nr. 203 — APR, Testamenten nr. 73-75 ; Tijdschrift Privaatrecht 1965, Overzicht rechtspraak nrs. 28-29) ;

Overwegende dat de erfgename vrij zijn aan deze formaliteit te verzaken zodat tot afgifte kan worden overgegaan zonder nederlegging bij de Voorzitter doch dat, indien zij het er niet mede eens zijn, het aanbieden noodzakelijk is vóór de tenuitvoerlegging en het gebrek hier toe over te gaan een reden is van niet-ontvankelijkheid (De Page ibid nr. 876 3° — Ber. Gent 1° kamer 9 februari 1961 : T. N. 1961, 130) ;

Overwegende dat de grond van de zaak aldus niet kan onderzocht worden ;

Overwegende dat vermits verweerders één en hetzelfde belang hebben ter zake, de rechtsplegingsvergoeding slechts éénmaal dient toegekend ;

*Om die redenen,
De Rechtbank,*

Rechtdoende op tegenspraak ;

Na erover beraadslaagd te hebben ;

Alle andere en strijdige conclusies verwerpend ;

Verleent akte aan eiseres dat zij na het overlijden van haar echtgenoot, alleen verschijnt en aan verweerders dat zij zich hiertegen niet verzetten ;

Verklaart de eis hic et nunc onontvankelijk ; wijst hem diensvolgens af.

Veroordeelt eiseres tot de kosten van het geding.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

14e Kamer. — 4 juni 1971.

Voorzitter : M. Zijlderhoff.

Rechters : Mevr. Halsberghe en Mevr. Viérin.

Openbaar ministerie : M. Derynck.

Advocaten : Mrs. E. Fobe en J. Dierickx.

Internationaal privaatrecht. — Levensonderhoud. — Eis op grond van vermoeden van vaderschap. — Duitse wet. — Termijn voor de rechtsvordering. — Rechtsgrond. — Verjaring. — Exequatur.

Het exequatur wordt gevraagd van een Duits vonnis van 1967 dat voor een Duits, in Duitsland verblijvend, minderjarig kind een onderhoudsgeld vanaf 1961 heeft toegekend.

Het vonnis, dat steunt op een vermoeden van vaderschap, druist niet in tegen de Belgische openbare orde.

Krachtens de regel « locus regit actum » diende de rechtsvordering tot het bekomen van onderhoudsgeld ingesteld te worden binnen de door de Duitse wet bepaalde termijn.

De rechtsgronden waarop men moet steunen om tot het vermoeden van vaderschap te komen, hangen af van het persoonlijk statuut van het kind.

De verjaring van art. 2277 B.W. is niet van Belgische openbare orde.

In een exequaturprocedure kan er geen sprake van zijn het door de vreemde rechtbank toegekende bedrag te wijzigen.

Stadjugendamt Düren t/ De Paepe.

Overwegende dat de eis ertoe strekt uitvoerbaar in België te verklaren een vonnis tussen partijen gewezen door het Amtsgericht Düren op 18.1.1967, in kracht van gewijsde gegaan, vonnis waardoor huidige verweerder werd veroordeeld om aan huidige aanlegger, in zijn hoedanigheid van wettelijke voogd van het minderjarig kind Helmut Jöpen geboren te Düren op 26.1.1956, maandelijks onderhoudsgelden te betalen :

1) voor de periode van 1.1.1961 tot 25.1.1962, zestig Duitse Mark (60 DM) ;

2) voor de periode van 26.1.1962 tot 25.7.1965, vierentachtig Duitse Mark (84 DM) ;

3) voor de periode van 26.7.1965 tot het achttiende levensjaar, vijftienentig Duitse Mark (95 DM), waarbij de achterstallige bijdragen onmiddellijk eisbaar worden en de verdere bijdragen eisbaar worden op de eerste dag van iedere kalendermaand ;

Overwegende dat verweerder de volgende opwerpingen maakt :

A. Wat betreft de ontvankelijkheid :

1) een onderzoek naar vaderschap druist in tegen de Belgische openbare orde en wordt maar toegelaten in de gevallen voorzien door artikel 340/a van het burgerlijk wetboek ;

Overwegende dat het vonnis waarvoor exequatur wordt gevraagd zich niet steunt op een erkenning van vaderschap maar enkel op een vermoeden van vaderschap, eveneens voorzien door artikel 340/b van het burgerlijk wetboek, en enkel recht geeft op een onderhoudsgeld ;

2) de termijn van drie jaar lopende vanaf de geboorte werd niet geëerbiedigd voor het inspannen van de rechtsvordering tot onderhoudsgeld ;

Overwegende dat krachtens het internationaal privaatrechtelijk principe « locus regit actum » laatstgenoemde eis moest worden ingesteld binnen de termijnen voorzien door het Duitse recht (Tongeren, 19-2-1965, R. W. 64-65, blz. 1520) ;

B. Aangaande de grond :

Overwegende dat verweerder de gronden, waarop de Duitse Rechtbank zich heeft gesteund, als tegenstrijdig met de in België geldende rechtsbegrippen verklaart ;

Overwegende dat de rechtsgronden waarop men zich « in casu » moet steunen om tot het vermoeden van vaderschap te komen, afhangen van het persoonlijk statuut van het kind, dat het onderhoudsgeld vraagt, hier dus de Duitse wetgeving (R.C.J.B. 1961, page 341, 342 - Brussel, 17-3-1954) (Luik - Beroep, 25-9-1970) ;

C. Wat betreft een vermindering van de niet uitgekeerde sommen wegens verjaring op grond van art. 2277 B.W. :

Overwegende dat de termijnen, vastgesteld door artikel 2.277 van het burgerlijk wetboek niet van Belgische internationale openbare orde zijn ; dat dit laatste alleen maar geldt voor de dertigjarige verjaring ;

D. Aangaande de vermindering van het toegekende onderhoudsgeld :

Overwegende dat in een exequaturprocedure er natuurlijk geen sprake kan zijn het bedrag te bepalen dat door de vreemde rechtbank toegekend werd ;

Overwegende dat het Duitse vonnis waarover hierboven sprake en waarvan de uitvoerbaarverklaring wordt gevraagd ten opzichte van de partijen nadat deze wettelijk gedagvaard werden, de voorwaarden vervult vermeld in

artikels 2, 9 en 10 van de Belgisch-Duitse overeenkomst van 30-6-1958, goedgekeurd door de wet van 10-8-1960 ;

Overwegende dat de eis dan ook ontvankelijk en tevens gegrond is ;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Gelet op de wet van 15 juni 1935 over het gebruik der talen in gerechtszaken ;

Gezien de artikels 2, 30 tot 37 en 41 van dezelfde wet ; Gehoord de Heer Derynck, Substituut Procureur des Konings, in zijn schriftelijk eensluidend advies, ter openbare zitting gegeven ;

Rechtsprekende op tegenspraak en alle andere conclusies van de hand wijzende ;

Verklaart de eis ontvankelijk en gegrond ;

Verklaart het vonnis tussen partijen gewezen door het Amtsgericht van Düren op 18-1-1967 uitvoerbaar in België ;

Verklaart huidig vonnis uitvoerbaar bij voorraad ondanks alle voorziening en zonder borgstelling ;

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding.

BOEKBESPREKING

Bernard Waleffe, «Le Roi nomme et révoque ses ministres». La formation et la démission des gouvernements en Belgique depuis 1944. — Brussel, Etabl. E. Bruylant, 1971, 179 blz.

In de reeks uitgegeven door het Interuniversitair Centrum voor Staatsrecht is een nieuw werk verschenen van de hand van Bernard Waleffe, onder de titel «Le Roi nomme et révoque ses ministres». Het behandelt de vorming en het ontslag van de regeringen in België sedert 1944. De politieke gebeurtenissen die wij in de laatste weken beleven geven aan dit werkje een zeer grote actualiteit. In dezelfde reeks had de heer Waleffe in 1968 een boek gepubliceerd in de engelse taal, waarin hij een grondige vergelijking ontwikkelde tussen het Belgische regeringsstelsel en het Engels kabinetsysteem. Dit werk heeft dadelijk de auteur bestempeld als één van de beste kenners zowel van het Belgische als van het Britse staatsrecht.

In het nieuw boek dat thans van de pers is gekomen onderzoekt schrijver de politieke gebeurtenissen die zich in ons land hebben voorgedaan sedert 1944 wat betreft de vorming en het ontslag van de regeringen. De grondwettelijke tekst, op dit gebied, is uiterst summier en artikel 65 van de grondwet zegt niets anders dan dat de Koning zijn ministers benoemt en ontslaat. Rond deze tekst hebben zich echter sedert de tweede oorlog een hele reeks gewoonten of «grondwettelijke conventions» geweven die schrijver in hun geheel zal onderzoeken om te trachten uit zijn feitelijke vaststellingen conclusies af te leiden betreffende de grote strekkingen die zich in ons staatsrecht voordoen.

In de verschillende hoofdstukken van zijn werk toont de heer Waleffe zich een uitstekend kenner van de politiek en vooral van de parlementaire geschiedenis van ons land sedert de tweede wereldoorlog. Hij heeft al de avonturen van onze achtereenvolgende regeringen op de voet gevolgd en hij beschrijft met de grote acribie en met de aanduiding van talrijke bewijspplaatsen hoe deze regeringen tot stand zijn gekomen en hoe ze ter ziele zijn gegaan.

Het werk is ingedeeld in twee grote afdelingen, de eerste gewijd aan de vorming van de regeringen en de

tweede aan hun ontslag. Als uitgangspunt van het eerste deel wijdt de auteur een reeks beschouwingen aan de opvattingen, die bij het begin van onze grondwet in 1831, erop nagehouden werden wat betreft de interpretatie van artikel 65. Toen was nog zeer sterk ingeworteld het persoonlijk gezag van de koning die zou beschikt hebben over een absoluut recht «zijn» ministers aan te duiden. Dit was wel de opvatting van Leopold I. Geleidelijk, doch vrij spoedig werd deze opvatting teruggedrongen. Het koninklijk recht heeft moeten wijken voor het verkozen parlement en de klemtoon werd gelegd op de gelijkheid en het evenwicht van de machten. In de laatste jaren heeft de invloed van de partijen bij de vorming van de regering in geweldige mate toegenomen, doch de auteur onderstreept dat reeds sedert 1847 de Koning het uitsluitend recht verloren had zijn ministers te benoemen en dat hij toen voor het eerst rekening diende te houden met de wil der partijen. Dit is in de volgende jaren in stijgende mate het geval geweest en sedert 1944 zijn het ten slotte de partijen die hun keus opdringen zowel aan de Vorst als aan de wetgevende kamers.

De Heer Waleffe gaat dan de verschillende modaliteiten na die zijn kunnen vastgesteld worden sedert 1944 bij de vorming van de regeringen: de voorafgaandelijke consultaties van de Koning, de aanduiding van een informateur met de juridische moeilijkheden die zich voordoen wat betreft de aansprakelijkheid van deze keuze, de benoeming van de ministers door Koninklijk Besluit en uiteindelijk de goedkeuring van de partijen en het vertrouwen van het parlement. De schrijver geeft ons met een overvloed van details, de uiteenzetting van al wat gebeurd is in verband met deze problemen gedurende de regeringswijzigingen van de laatste jaren en meerdere van de handelingen die hierbij tot stand kwamen zijn gegroeid, door regelmatige herhaling, tot vaste geplogenheden die grondwettelijke gewoonten zijn geworden die niet meer zouden kunnen verwaarloosd worden.

In het tweede deel dat betrekking heeft op het ontslag van de regeringen gaat de auteur na welke de motieven kunnen zijn die het ontslag teweeg brengen. Deze kunnen menigvuldig en verscheiden zijn: overlijden van de Koning, onenigheid tussen Koning en regering, stemming van wantrouwen van de Kamers ten opzichte van heel de regering of ten opzichte van één minister, terugtrekken van de steun van een meerderheidspartij, ontbinding van de Kamers en spontaan ontslag. Ook hier worden uit de politieke geschiedenis van de laatste jaren een reeks voorbeelden vermeld die op duidelijke wijze de verschillende mogelijkheden in het licht stellen.

De auteur gaat dan uiteindelijk na welke de gevolgen kunnen zijn van een aanbod tot ontslag: weigering van de Koning ofwel aanvaarding. Ook hier worden we verwezen naar talrijke voorbeelden uit de praktijk.

Na deze zakelijke uiteenzettingen trekt de auteur zijn conclusies met het doel de waarschijnlijke evolutie te onderkennen van ons publiekrecht en na te gaan welke gewoonten of conventies in de jongste tijd tot stand zijn gekomen.

Wij zien aldus dat de Koninklijke raadplegingen, die in den beginne na de tweede wereldoorlog zeer beperkt waren, een geweldige uitbreiding hebben genomen, dat zij zich niet beperken tot de politieke wereld maar ook uitgebreid worden tot de economische en de syndicale middelen. De aanduiding van een informateur is een vaste regel geworden. De Koning vervult hierbij nog enkel een rol van initiatiefnemer en scheidsrechter en hij moet hierbij rekening houden met de politieke wil van de partijen. Dit is het noodzakelijk gevolg van ons vertegenwoordigend parlementair regime en van ons kiesstelsel.

De Kamer en de Senaat zijn niet meer het brede

forum waar de grote politieke opties beslist worden. De politieke actie heeft zich meer teruggetrokken in het geheim der parlementaire commissies en vooral in de groepen en comitees van de partijen. Het parlement is verzwakt ten overstaan van de regering en de politieke partijen en wordt ten slotte een registratiekamer.

Sedert enkele jaren kan men duidelijk vaststellen dat, zoals dit in Engeland het geval is, er zich in ons land een evolutie voordoet waarbij het parlement, tegenover de politieke partijen van secundair belang wordt. Dit heeft in het laatste kwarteeuw in ons land ten eerste de stabiliteit van de regeringen bevorderd.

Het hier besproken boek is uiterst nuttig en zal in onze dagen voorzeker niet alleen door juristen maar ook door velen die belang stellen in de politiek geconsulteerd worden.

Wat de conclusies betreft kan men zich nochtans afvragen of de periode die door de auteur wordt onderzocht van 1944 tot vandaag niet al te kort is om stellige conclusies te trekken.

Wanneer men de 25 vorige jaren, deze vóór de tweede wereldoorlog, eveneens zou in aanmerking nemen zouden misschien nog andere gevolgtrekkingen te maken zijn.

René Victor.

Dr. E. Van Raalte, Staatshoofd en Ministers. — Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, 1971, 308 blz.

Dr. E. Van Raalte is een specialist van het Nederlands Staatsrecht. In 1917 promoveerde hij te Leiden op een proefschrift over «De Minister-President». Sedertdien heeft hij niet opgehouden in boeken en in de pers ons belangrijke bijdragen over het Nederlands Staatsrecht te bezorgen. Thans heeft hij een boek gepubliceerd «Staatshoofd en ministers», waaraan hij de ondertitel heeft gegeven van «Nederlands constitutionele monarchie, historisch staatsrechterlijk belicht.»

Dit werk is de vrucht van vlijtige speurtochten doorheen allerlei bijna ongenaakbare archieven. Zo is de auteur erin geslaagd ons in dit boek een massa wetenswaardigheden mede te delen die een hel licht werpen op de verhoudingen tussen de achtereenvolgende staatshoofden en regeringen in Nederland.

Het uitgangspunt van het onderzoek van de schrijver is de grondwet van 1814, die tot stand kwam nadat Willem I de soevereiniteit over Nederland had aanvaard. Dat er spoedig moeilijkheden zouden voorkomen tussen de Koning en zijn ministers lag voor de hand. Koning Willem was toch te zeer gehecht aan de vroegere absolutistische ideeën om zich dadelijk te kunnen neerleggen bij de normen die de constitutionele monarchie en het parlementaire stelsel beheersen. Ook wanneer in 1848 de onschendbaarheid van de Koning en de ministeriële verantwoordelijkheid werden ingevoerd zijn de moeilijkheden die zich voordeden nog menigvuldig. Over het algemeen is hieromtrent weinig gekend. De ministers hebben er zich steeds op toegelegd de kroon te dekken en van de moeilijkheden die zich voordeden tussen Koning en Ministers kwam weinig aan het licht.

Het is de grote verdienste van Dr. Van Raalte dat hij ons een hele reeks gegevens heeft kunnen bezorgen, die meestal nergens te vinden waren en waardoor talrijke conflicten die zich hebben voorgedaan in alle details werden geopenbaard.

Dit deed de auteur niet alleen voor de periode van 1813-1840, het jaar waarin koning Willem I afstand deed van de troon. Dit deed hij ook voor de periode van koning Willem II (1840-1849), voor deze van koning Willem III (1849-1890) en uiteindelijk ook voor de jongste perioden deze van koningin-regentes Emma, van koningin Wilhelmina en van het tegenwoordige staatshoofd.

De betwistingen tussen Koning en ministers in verband met het tot stand komen van de grondwet van 1815 en het conflictenbesluit van 5 oktober 1822 worden hier besproken en wij vinden verder een reeks gegevens betreffende verwickelingen tussen de Koning en de Prins van Oranje in 1830. Ook betreffende de troonsafstand van van Koning Willem I worden ons minder gekende feitelijke omstandigheden medegedeeld.

Zeer talrijk zijn de discussies geweest tussen Koning Willem II en zijn ministers en zijn verzet tegen een naar zijn mening al te vèrgaande grondwetsherziening. Ook tussen Willem II en de Prins van Oranje was er erge tweespalt tot stand gekomen in verband met deze grondwetsherziening en wel dusdanig dat de Prins beslist had afstand te doen van zijn recht op troonopvolging. Deze mening was echter constitutioneel niet aanvaardbaar.

Zo is het boek een aaneenschakeling van weinig of niet gekende feiten waarbij regelmatig zich moeilijkheden voordeden tussen het staatshoofd en zijn ministers: zo moeilijkheden betreffende het inkomen van de Kroon, moeilijkheden tussen de regerende vorsten en de troonopvolger, problemen in verband met het te sluiten huwelijk van de Prins van Oranje, afwijzing door de ministerraad van bedenkelijke plannen vanwege de koning en talrijke gewichtige aangelegenheden meer.

In verband met de regering van koningin Wilhelmina worden ons zeer belangrijke wetenswaardigheden medegedeeld, zo haar persoonlijk schrijven aan koningin Victoria in verband met de Boerenoorlog, haar schrijven aan keizer Willem II, haar huwelijk, de overbrenging van het stoffelijk overschot van Oud-President Krüger, haar houding en persoonlijke meningen gedurende de eerste en de tweede wereldoorlog, haar troonsafstand en zovele andere kwesties.

Het blijkt uit de medegedeelde gegevens hoe koningin Wilhelmina soms zeer persoonlijk optrad en met klem haar eigen mening verdedigde tegenover deze van de ministerraad.

Een passage van het boek dat de Vlamingen zal interesseren is de houding van Koningin Wilhelmina in verband met de benoeming van Prof. Geyl als hoogleraar aan de Universiteit te Utrecht. De koningin had hiertegen ernstig bezwaar en het is slechts na lange onderhandelingen dat zij de mening van haar ministers is bijgetreden en prof. Geyl benoemd werd.

Deze enkele voorbeelden tonen het groot belang van het boek van Dr. Van Raalte. Het geeft ons niet enkel een groot aantal meest ongekende feiten, doch het schetst voortreffelijk de karakters en de persoonlijke houdingen van de verschillende Nederlandse staatshoofden sedert 1814.

Het is een uierst boeiende lectuur en een belangrijke geschiedkundige en staatsrechtelijke bijdrage.

René Victor.

WETGEVING

Wetgeving op de Kultuurraden.

Voorafgaande overweging.

Dat de wetgeving op de Kultuurraden ook de aandacht kan weerhouden van rechtsbeoefenaars en rechtsinstanties, moge blijken uit de artikels 14, 20 en 22 w.v. 3 juli 1971.

Volgens art. 14 kunnen hoven en rechtbanken, of elk ander rechtscollege, de afdeling bevoegdheidsconflicten van de Raad van State, prejudiciële vragen voorleggen betreffende de strijdigheid tussen wet en dekreet en tussen dekreten. Ingeval echter een prejudicieel geschil voor de eerste maal in Cassatie wordt opgeworpen, dan zal volgens art. 20 het Hof het geschil verzenden aan de Wetgevende Kamers.

Bij inbreuk op dekreten kunnen de vastgestelde straffen maximum 6 maanden gevangenis en een boete van 5.000 fr. belopen volgens art. 22, 2°.

In het Staatsblad van 6 en 23 juli 1971 werd de wetgeving op de Kultuurraden gepubliceerd. Het zijn eigenlijk twee wetten die elk afzonderlijk een deel in de organisatie van de nieuwe raden voorzien ⁽¹⁾ ⁽²⁾.

Beiden zullen nochtans als één geheel behandeld worden in de hiernavolgende beknopte samenvatting ervan, die uiteraard onvolledig zal zijn, maar tevens enkele toelichtingen uit wetsontwerpen en grondwettelijke beginselen zal inhouden ⁽³⁾ ⁽⁴⁾.

I. Toepassingsgebied

De wet is toepasselijk op de kultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap en op die van de Franse.

II. Samenstelling

Elke kultuurraad is samengesteld uit al de gekozen parlementsleden van eenzelfde taalgroep, d.w.z., de som van al de nederlandstalige senatoren en volksvertegenwoordigers wordt de kurtuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap. Evenzo voor de Franstaligen.

Voorzitter, ondervoorzitters en sekretarissen worden door elke raad aangeduid bij wijze van stemming. Het bureau en de commissies worden samengesteld volgens het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging der politieke fracties. De door elke kultuurraad benoemde griffier woont de vergaderingen bij zowel van de raad als van het bureau.

III. Werking

1° Zittijd

In de gewone zittijd komt elke raad van rechtswege bijeen ieder jaar, de derde dinsdag van oktober, tenzij eerder bijeengeroepen door de Koning die de zittijd tevens sluit. In buitengewone zitting kan de Koning één of beide raden bijeenroepen. Er weze nog aan toegevoegd dat de Kultuurraden geïnstalleerd worden op 1 december 1971.

2° Openbaarheid

De vergaderingen der raden zijn openbaar, tenzij voorzitter of tien leden er anders om verzoeken. Over kandidaturen echter wordt er in het geheim beraadslaagd.

3° Stemming

Elke besluitneming vereist de aanwezigheid van de meerderheid der leden van de kultuurraad en een volgestrekte meerderheid der uitgebrachte stemmen; bij staking van stemmen is het voorstel verworpen. Hoofdelijk en artikelsgewijs wordt gestemd over dekreten.

IV. Bevoegdheden

1° Dekreten stemmen, die van strafbepalingen kunnen voorzien worden. De dekreten hebben kracht van wet. Zij worden bekrachtigd en afgekondigd door de Koning en zijn bindend de 10de dag na bekendmaking in het Staatsblad, tenzij een andere termijn wordt voorzien.

2° Kulturele aangelegenheden regelen, die de volgende zijn:

1) bescherming en luister van de taal; hieronder dient o.m. begrepen te worden: taalwetenschap, spelling, termi-

nologie, bevordering van beschaafde en juiste omgangstaal, verspreiding van de letterkunde

2) aanmoediging van de vorming van navorsers
3) kunsten met inbegrip van toneel en film; o.m. ook de bescherming van de titel van beroepskunstenaar

4) cultureel patrimonium, musea en andere wetenschappelijk-culturele instellingen; omvat o.m. reglementering van uitvoer van kunstwerken, nederlegging in een publiekrechtelijke instelling van elke publikatie, aanplakking en publiciteit op of bij monumenten, landschappen en plaatsen van historisch belang alsook langs toeristische wegen, prospectie

5) bibliotheken, discotheken en soortgelijke diensten
6) radio-omroep en televisie, behalve uitzending van regeringsmededelingen en handelspubliciteit

7) jeugdbeleid; omvat o.m. vergoedingen voor sociale promotie van jongeren

8) permanente opvoeding en culturele animatie; omvat o.a. vrij verenigingsleven, conferenties, cursussen, instituten voor levensvorming, behalve onderwijs in traditionele betekenissen

9) lichamelijke opvoeding, sport en openluchtlevens; wordt bedoeld o.m.: beroepssport en liefhebbers, behalve weddenschappen, sportuitslagen, bokswedstrijden en doping-praktijken; onder openluchtlevens vallen camping en caravanning

10) vrijetijdsbesteding en toerisme; bevat o.m. niet-professionele beoefening van kunst, zowel technisch en wetenschappelijk als artistiek tijdverdrijf.

De bevoegdheid van de cultuurraad om de culturele aangelegenheden te regelen omvat het recht om dekretten betreffende de infrastructuur te nemen (gebouwen, terreinen).

Binnen de perken van hun grondwettelijke bevoegdheden kunnen de cultuurraden de bestaande wetgeving wijzigen en opheffen, elke verplichting opleggen en elke beschikking treffen waartoe de wetgevende macht bevoegd is. Zij kunnen openbare diensten oprichten. Verder zijn er nog grondwettelijke beginselen inzake bevoegdheid der cultuurraden aan te merken betrekking hebbende op: internationale culturele samenwerking, taal in onderwijs, in bestuurszaken en ondernemingsleven. Alhoewel de wet het globaal krediet bepaalt dat ter beschikking wordt gesteld van elke cultuurraad, regelt elke cultuurraad nochtans de bestemming ervan bij dekreet.

3° *Recht van benoeming*, het bepalen van het personeelsstatuut en personeelsformatie. Het bureau benoemt echter de personeelsleden van de cultuurraad, behalve de griffier die door de raad benoemd wordt.

Ten slotte wezen er nog enkele bepalingen vermeld:

1) ter voorkoming van discriminatoire beslissingen van een cultuurraad door middel van een motie uitgaande van één vierde der raadsleden

2) ter voorkoming van conflicten tussen wet en dekreet door de Raad van State afdeling wetgeving (adviezen), en ter regeling van conflicten tussen wet en dekreet en tussen dekretten door een nieuwe afdeling van de Raad van State genaamd afdeling bevoegdheidsconflicten (regelings-arresten)

3) ter bevordering der samenwerking tussen de twee cultuurgemeenschappen door overlegcommissies

4) ter indiening van verzoekschriften bij de Cultuurraden (het zgn. recht van petitie).

F. De Ley.

Bronnen:

(1) Wet van 3 juli 1971 tot indeling van de leden van de Wetgevende Kamers in taalgroepen en houdende diverse bepalingen betreffende de cultuurraden voor de Nederlandse cultuurgemeenschap en voor de Franse cultuurgemeenschap (Staatsblad 6 juli 1971).

(2) Wet van 21 juli 1971 betreffende de bevoegdheid en de werking van de cultuurraden voor de Nederlandse cultuur-

gemeenschap en voor de Franse cultuurgemeenschap (Staatsblad 23 juli 1971).

(3) Wetsontwerpen 399 en 400.

(4) De Belgische Grondwet, met wijzigingen, uitgave Van In.

MEDEDELINGEN

Driejaarlijkse Prijs van het Antwerps Notariaat.

Het Antwerps Notariaat schrijft voor de vierde maal zijn Driejaarlijkse Prijs uit, toe te kennen aan de auteur of auteurs van een werk dat mag bestaan uit ingezonden manuscripten of uit een na 1 januari 1971 gepubliceerde verhandeling.

Het werk moet:

- een grondige studie vormen;
- een oorspronkelijk karakter vertonen;
- bijdragen tot de ontwikkeling van de rechtswetenschap;
- van nut zijn voor het Belgisch Notariaat;
- in het Nederlands opgesteld zijn.

De keuze van het onderwerp is vrij.

De werken dienen, uiterlijk op 31 december 1973, in drie exemplaren ingezonden te worden aan de Tucht kamer der Notarissen van het Arrondissement Antwerpen, Koningin Elisabethlei 10, 2000 Antwerpen, alwaar ook het reglement waarin de andere voorwaarden zijn opgenomen, verkrijgbaar is.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht, jaargang 1971 - nr. 4.

Erauw Fernand, Het patrimonium van de Staat. — Verhasselt-Luyckx A., De rol van de preconstituante bij de grondwetsherziening. — Van Acker J., De financiële positie van de Belgische gemeenten. — Wens Leon, Over de Landkreis in de Duitse Bondsrepubliek. — J. Suetens, De afdeling wetgeving van de Raad van State en de Grondwet, artikelen 104 en 105. — F. Morissens, Rijkspersoneel - Het statuut van de hulpkrachten bij het Bestuur der Posterijen. — Mr. De Cuyper, Arbeidswetgeving - Het concurrentiebeding in de arbeidsovereenkomsten. — Josse A.E. Moerman, Actueel - Invloed van de Z.I.V. op de wettelijke deontologische aspecten van de uitoefening van de kinesitherapie. — F. Beirnaert, Gemeentewezen. — Rechtspraak. — Boekbespreking.

Rechtspraak der Haven van Antwerpen, jaargang 1971 - nr. 1 en 2.

Rechtspraak.

Europees Vervoerrecht, jaargang 1971 - nr. 4.

Prof. Dr. W.A.G. Blonk, De zeevaart en de zeehaven in de Europese Gemeenschappen. — Rechtspraak. — Bibliografie.

Nederlands Juristenblad, jaargang 1971 - nr. 35.

Prof. mr. D. Simons, Rechtspraak door de Raad van State. — Mr. J.M. Kan, De sanctionering van het administratief recht. — Mr. E.J. de Jong eredoctor. — In memoriam mr. J.H.M. van der Grinten. — Prof. mr. Th. W. van Veen, Het « violence »-rapport van de Commissie Eisenhower. — Mr. A. Hoekema, Zet de EEG de klok terug?

Ars Aequi, jaargang 1971 - nr. 8.

Woord vooraf. — Alan Grant, Trial by Jury. — Gerhard Götz, Produzentenhaftung. — Christian Larmann, Verfassungsergänzbarkeit und Demokratieverständnis. — Ennio Trigiani, Le droit de grève en Italie. — Ad valvas.